

FRITAKSMETODEN

En gjennomgang av vilkårene og forholdet til NOKUS-
beskatningen.

Kandidatnummer: 501

Veileder: Frederik Zimmer

Leveringsfrist: 27.11.2006

Til sammen 15.628 ord

27.11.2006

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	Presentasjon av oppgavens tema	1
1.2	Oversikt over de tidligere reglene	1
1.3	Bakgrunnen for endringer	2
1.4	Formål med fritaksmetoden	3
1.5	Hovedtrekk ved fritaksmetoden	4
1.6	Rettskilder	6
1.7	Avgrensning og videre fremstilling	7
<u>2</u>	<u>LOVENS VILKÅR – SKTL. § 2-38</u>	<u>8</u>
2.1	Subjekt etter fritaksmetoden	8
2.1.1	Utenlandsk selskap som subjekt	11
2.2	Objekt etter fritaksmetoden	13
2.2.1	Gevinst eller tap ved realisasjon	13
2.2.2	Uttak	14
2.2.3	Utbytte	16
2.2.4	Lovlighetskravet	17
2.2.5	Inntekter fra deltakerlignende selskap	20
2.2.6	Finansielle instrument	22
<u>3</u>	<u>UNNTAK OG BEGRENSNINGER I SKATTEFRITAKET</u>	<u>25</u>
3.1	Norsk selskap eier aksjer i utenlandsk selskap	25
3.1.1	Land omfattet av EØS	26

3.1.2	Lavskattland utenfor EØS	26
3.1.3	Samtlige land utenfor EØS	29
3.2	Utenlandsk selskap eier aksjer i norsk selskap	38
3.3	Fradragsrett for kostnader	39
<u>4</u>	<u>FORHOLDET TIL NOKUS REGLENE</u>	<u>43</u>
4.1	Problemstilling	43
4.2	Redegjørelse for reglene om NOKUS-beskatning	43
4.3	Samspillet mellom NOKUS og fritaksmetoden	48
4.3.1	Lavskattland utenfor EØS	49
4.3.2	Lavskattland innenfor EØS	50
4.3.3	Dommens betydning for NOKUS-reglene og fritaksmetoden	53
<u>5</u>	<u>KONKLUSJON</u>	<u>54</u>
5.1	Oppsummering	54
5.2	Virkning av de nye reglene/ problemer	55
5.3	Fritaksmetoden de lege ferenda	56
<u>6</u>	<u>REGISTRE</u>	<u>57</u>

1 Innledning

1.1 Presentasjon av oppgavens tema

Det ble i januar 2002 nedsatt et utvalg som skulle vurdere hovedprinsippene for hvordan inntekts- og formuesbeskatningen burde utformes.¹ Arbeidet resulterte i en større reform av skattereglene, med blant annet aksjonærmodellen for privat aksjonær og fritaksmetoden for selskapsaksjonærer. Utgangspunktet for oppgaven er en gjennomgang av reglene om fritak for beskatning av selskapsaksjonærer og en nærmere analyse av de enkelte vilkår som er oppstilt i sktl.² § 2-38. I tillegg har oppgaven en del som knytter fritaksmetoden opp mot reglene om NOKUS-beskatning.³

1.2 Oversikt over de tidligere reglene

I 1992 ble delingsmodellen og godtgjørelses- og RISK reglene innført. Formålet med denne reformen var at beskatningen skulle være lik for alle typer kapitalinntekt,⁴ og man fjernet dobbeltbeskatning av aksjeutbytte.

Når det gjaldt utbytte, ble først hele selskapets overskudd beskattet på selskapets hånd, før den enkelte aksjonær ble beskattet for utdelt utbytte. Deretter ble det både for selskapsaksjonær og personlig aksjonær utregnet et fradrag på utlignet skatt, for et beløp som tilsvarte skatten på aksjeutbytte.⁵ På den måten forhindret man dobbeltbeskatning av

---

¹ Ravnaas (red.) 2005, s. 13.

² Lov om skatt av formue og inntekt, av 26. mars 1999 nr. 14.

³ Norsk KONTrollert Utenlandsk Selskap, se nærmere avsnitt 4.

⁴ Ravnaas (red.) 2005, s. 13.

⁵ Zimmer, 2001, s.320.

utbytte, ved at fradraget i praksis tilsvarte den skatten som ble utliknet på mottatt aksjeutbytte.

Gevinst og tap ved realisasjon av selskapsandel var skattbar inntekt og fradragsberettiget tap, men reglene ble supplert av reglene om RISK⁶, som hadde som formål å forhindre dobbeltbeskatning. RISK gikk helt kort ut på at inngangsverdien skulle reguleres hvert år med et såkalt RISK-beløp som skulle gjenspeile beskattet overskudd som var beholdt i selskapet.⁷

1.3 Bakgrunnen for endringer

Etter delingsreglene skulle virksomhetsinntekter deles opp mellom arbeidsinntekter og kapitalinntekter for aksjonærer som i tillegg arbeidet i selskapet. Arbeidsinntekt ble beskattet progressivt med opp til 55,3 %, ⁸ mens virksomhetsinntekt hadde en flat skatt på 28 %. Denne store satsforskjellen medførte at det ble mer lønnsomt å ta ut kapitalinntekter fremfor arbeidsinntekter fra selskapene. Delingsmodellen skulle forhindre at denne forskjellen ble utnyttet, men ble etter hvert for lett å omgå, slik at inntekt som reelt sett var arbeidsinntekt ble omgjort til aksjeutbytte.⁹

I tillegg fikk reglene om godtgjørelse for skatt på aksjeutbytte etter hvert en usikker side mot EØS-avtalen. Reglene gjaldt bare for utdelinger fra selskap hjemmehørende i Norge til aksjonærer hjemmehørende i Norge, og etter den rådgivende uttalelsen fra EFTA-domstolen i Fokus Bank saken¹⁰ og EF-domstolens dom i Manninnen-saken¹¹, ble det klart

---

⁶ Regulering av Inngangsverdi med Skatlagt Kapital.

⁷ Zimmer 2001, s. 327.

⁸ Kommune- og fellesskatt 28 % + maksimal toppskatt 19,5 % + trygdeavgift 7,8 % = 55,3 %, jfr. Stortingets skattevedtak for 2003.

⁹ Zimmer, 2006, s. 283.

¹⁰ Sak E-1/04.

¹¹ Sak C-319/02.

at reglene måtte endres for at Norge skulle oppfylle sine forpliktelser etter EØS-avtalen.¹² Også reglene om RISK fikk etter hvert en usikker side mot EØS-avtalen, da gevinst ved salg av aksjer i utenlandske selskap ikke ga rett til RISK-regulering.

1.4 Formål med fritaksmetoden

Med aksjonærmodellen ble det innført dobbeltbeskatning på aksjeutbytte og aksjegevinster til personlige aksjonærer,¹³ mens fritaksmetoden skulle forhindre at selskapsinntekt ble kjedebeskattet. Selskapskapitalen blir beskattet første gang ved opptjening i selskapet. Dersom selskapet deler ut utbytte av sin allerede skattlagte kapital til personlig aksjonær, vil det utløse skatteplikt etter aksjonærmodellen,¹⁴ med unntak for skjerming etter § 10-12. Dersom slikt utbytte blir delt ut til selskapsaksjonær, vil det ikke utløse skatteplikt, før eventuell videre utdeling til personlig aksjonær. Det samme vil da gjelde for gevinst eller tap ved realisasjon av selskapsandeler.

Dersom vi ikke hadde hatt slikt fritak for skatt for selskapsaksjonær, ville kapitalen blitt beskattet tre ganger eller mer. Et eksempel. Et selskap har et overskudd på 100 et år. Selskapet betaler 28 % skatt av dette, og har da igjen 72 for utdeling. Dersom en av aksjonærene er A AS, og vi ikke hadde skattefritak for AS, ville det mottakene selskapet måtte betalt 28 % skatt av de 72 som er igjen til utdeling, og fått beholdt 51,84 etter skatt. Dette ville igjen måtte bli beskattet ved utdeling til personlig aksjonær i A AS, med 28 %, og det ville blitt 37,32 igjen etter skatt. Vi ser her at det opprinnelige overskuddet er blitt beskattet tre ganger, og det er dette man vil forhindre med fritaksmetoden. Dersom aksjonærene i A AS igjen hadde bestått av selskap, ville overskuddet kunne blitt skattlagt ytterligere en gang. Ved at aksjeselskap og allmennaksjeselskap mv. er fritatt for skatteplikt på aksjeinntekter, unngår man slik kjedebeskatning.

---

¹² Zimmer (red.) 2006, s. 283.

¹³ Ravnaas (red.) 2005, s. 14.

¹⁴ Sktl. § 10-11.

Videre er det et formål at fritaksmetoden skal bidra til å øke kapitalmobiliteten, både ved at den nøytraliserer forskjellen i beskatning mellom norske og utenlandske selskap og aksjonærer, og ved at den forhindrer kjedebeskatning. Det var heller ikke kjedebeskatning etter de tidligere reglene, men de gjaldt som tidligere nevnt bare for norske selskap og aksjonærer. Ved at visse utenlandsinvesteringer er gjort likestilte skattemessig som investeringer innenlands, vil kapitalen flyte lettere over landegrensens uten hindringer av skatteregler.

En avvikling av godtgjørelses- og RISK-reglene vil i tillegg innebære en forenkling av skattesystemet, både for skattyter og ligningsvesenet. RISK-reglene ble etter hvert svært kompliserte og omfattende, og dersom man skulle gjennomført en utvidelse av disse reglene til også å gjelde utenlandske selskap og aksjonærer, ville det medført store praktiske vanskeligheter på grunn av all dokumentasjonen som trengtes for å beregne blant annet RISK-tillegg. Aksjonærene måtte blant annet ha selskapenes regnskap for å kunne beregne selskapets tilbakeholdte skattlagte kapital i det tidsrom aksjonæren hadde eid aksjene.¹⁵

Det er i tillegg fremhevet i forarbeidene at innføringen av fritaksmetoden for selskapsaksjonærer er en del av en internasjonal trend.¹⁶ Sverige og Danmark innførte en fritaksmetode for flere år siden, mens Finland innførte slike regler omtrent samtidig som Norge. Nederland har hatt fritaksmetoden i mange år.¹⁷

1.5 Hovedtrekk ved fritaksmetoden

Den nye skattereformen innebærer kort sagt skattefritak for aksjeinntekter, det vil si aksjeutbytte og gevinst ved realisasjon av selskapsandeler, og til gjengjeld er realisasjonstap ikke fradragsberettiget.¹⁸ Fritaksmetoden ble innført med virkning for

---

¹⁵ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 29.

¹⁶ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 54.

¹⁷ Skaar og Kildal, 2005, s.155.

¹⁸ Zimmer (red.) 2006, s. 345.

utbytte som ble innvunnet fra og med 1.januar 2004 og for aksjegevinst og -tap som ble realisert fra og med 26. mars 2004. Fritaksmetoden er en del av skattereformen av 2004-06, de også aksjonærmodellen for personlig aksjonær ble innført.

Jeg vil først redegjøre generelt for fritaksmetoden i sktl. § 2-38, for deretter å gå nærmere inn på de enkelte vilkårene.

Hovedregelen for skatteplikt av aksjeutbytte er sktl. § 10-11 (1) og for aksjegevinst § 10-31 (1) 1.punktum. Både utbytte og gevinst regnes i utgangspunktet som skattepliktig inntekt.

Fritaksmetoden er et unntak fra denne skatteplikten, og gjelder der et aksjeselskap er aksjonær i andre selskap, heretter kalt selskapsaksjonær. Det vil si at der et aksjeselskap er aksjonær i et annet selskap og oppnår gevinst ved salg av andeler eller får utdelt utbytte, er selskapsaksjonæren fritatt for skatteplikt av det mottatte. Som et motstykke, har de samme aksjonærer heller ikke rett til fradrag for tap. Fritaksmetodens regler henger nært sammen med aksjonærmodellen, slik at en utdeling til personlig aksjonær vil utløse skatteplikt på aksjeinntekten. På den måten vil inntekt som kan innvinnes uten skatteplikt i et selskap under fritaksmetoden, alltid bli skattlagt ved endelig utdeling til personlig aksjonær. Dette gjelder med unntak av såkalt skjerming etter § 10-12 (1), noe jeg ikke vil gå nærmere inn på.

Dette unntaket gjelder for visse selskaper som er regulert i sktl § 2-38(1). Viktigst av disse er aksjeselskap og allmennaksjeselskap. Hvilke andre selskap som er omfattet, vil jeg komme tilbake til under punkt 2.1.

For at begrunnelsen om å unngå kjedebeskatning skal slå til er det en forutsetning at inntekten allerede er skattlagt på selskapets hånd. Dette er ikke alltid tilfelle. Når det gjelder gevinst ved salg av aksjer, vil vederlaget ofte være et utslag av kjøpers

forventninger til bedriften, og ikke nødvendigvis allerede inntjent og skattlagt kapital.¹⁹ Noe av den samme problemstillingen kan man møte på når det gjelder utenlandske aksjeselskap og aksjonærer. Et eksempel på det er dersom et selskap i et land der selskapsbeskatningen er null, deler ut utbytte til norsk selskapsaksjonær. Utbytte som mottas av selskapsaksjonæren ville da uten unntak i fritaksmetoden, ikke bli beskattet i det hele tatt før en eventuell utdeling til personlig aksjonær.

Hovedproblemstillingen med en fritaksmetode er hvor omfattende den skal være.²⁰

Spørsmålet er ofte om den bare skal omfatte direkte investeringer eller også portefølje- og spekulasjonsoppkjøp, og evt. hvor grensen skal gå. Porteføljeinvestering er en investering der investor ikke har til hensikt å utøve aktivt eierskap, mens direkte investering er en investering der investor tar sikte på å utøve aktivt eierskap og ikke bare investerer i et verdipapir.²¹ Mange land har begrensninger mot slike porteføljeinvesteringer. Den norske versjonen av fritaksmetoden har ikke direkte begrensninger mot porteføljeinvesteringer, men har visse begrensninger mot utenlandske selskap og investeringer i slike selskap.

1.6 Rettskilder

Den alminnelige juridiske metodelære gjelder også på skatterettens område, og legalitetsprinsippet står sterkt, blant annet fordi skattlegging av individer medfører inngrep i den privates forhold og rettigheter.²² Lovteksten er dermed et naturlig utgangspunkt, og siden reglene som blir fremstilt her er såpass nye, vil lovteksten være svært sentral.

Selv om legalitetsprinsippet står sterkt, blir både forarbeider og annen ligningspraksis lagt stor vekt på ved rettsanvendelsen innenfor skatteretten. Også i denne oppgaven vil

---

¹⁹ Skaar og Kildal, 2005 s. 156.

²⁰ Forelesning, Frederik Zimmer, Oslo 12.09.06.

²¹ Zimmer, 2006, s. 348.

²² Zimmer, 2006, s. 48.

forarbeidene få en sentral betydning, først og fremst fordi det er en sentral rettskilde, men også fordi reglene er såpass nye, at det foreligger lite praksis på området.

Det foreligger av samme grunn sparsomt med rettspraksis, men enkelte elementer er videreføring av gjeldende rett, slik at på disse områdene vil tidligere praksis være relevant. Ligningspraksis er sentralt innen skatteretten, spesielt hvor praksisen er langvarig og enstydig. Av samme grunn som for høyesterettspraksis, vil det foreligge sparsomt med likningspraksis. Det foreligger noen uttalelser fra Skattedirektoratet og Finansdepartementet, men slike uttalelser legger Høyesterett beskjeden vekt på.²³ Uttalelsene har likevel vekt, slik at de vil bli presentert som en rettskilde i oppgaven.

Praksis fra EF- og EFTA-domstolen er svært sentral, angir ofte rammen for norsk beskatningsmyndighet. Skattepolitikken er ikke en del av EØS-avtalen, men de fire friheter er inkorporert i norsk rett gjennom EØS-avtalen, og EF-domstolen har slått ned på interne skatteregler for brudd på en eller flere av de fire friheter.²⁴ Dette gjelder spesielt retten til ikke-diskriminering, og retten til fri flyt av kapital. Under punkt 4 om NOKUS-reglens forhold til fritaksmetoden, vil slik praksis bli trukket frem som en viktig rettskilde.

Til slutt kan også juridisk teori nevnes som en rettskilde. Spesielt boken *Bedrift, selskap og skatt* er lagt vekt på i denne fremstillingen. Den er oppdatert på skattereformens nye regler, og gir således en viss veiledning i hvordan de enkelte problemstillinger kan løses.

1.7 Avgrensning og videre fremstilling

Oppgavens tema er en gjennomgang av fritaksmetodens vilkår og virkninger. Et særlig aktuelt tema er hvilke tilpasninger og omgåelsesproblemer man vil støte på som en konsekvens av reglene. Innenfor rammen av en masteroppgave lar det seg ikke gjøre å

---

²³ Zimmer (red.) 2006, s. 51.

²⁴ Zimmer, 2005, s. 44.

komme nærmere inn på den problemstillingen i tillegg til vilkårene, men noen slike muligheter er kort nevnt under enkelte punkter.

I den videre fremstillingen vil jeg først redegjøre for hovedreglene i § 2-38, for jeg vil komme inn på de enkelte unntakene. Til slutt vil jeg ta opp fritaksmetodens side mot NOKUS-reglene, og spesielt definisjonen av lavskattland.

Dersom ikke annet er sagt, menes det ved paragrafhenvisninger, paragrafer i Lov om skatt av formue og inntekt av 9. desember 2005 nr. 116.

2 Lovens vilkår – sktl. § 2-38

Bestemmelsen om fritaksmetoden er plassert i skattelovens kapittel to, sammen med andre bestemmelser om fritak for og begrensninger i skatteplikten for det enkelte skattesubjekt.²⁵

2.1 Subjekt etter fritaksmetoden

Spørsmålet om hvem som er subjekt under fritaksmetoden, er et spørsmål om hvem som kan oppebære skattefrie inntekter og tilsvarende ikke vil få fradrag for tap.²⁶ Ved vurderingen av hvilke selskap som skulle være omfattet av fritaksmetoden, ble det lagt vekt på hensynet til å oppnå skattemessig likebehandling av virksomheter uavhengig av organisasjonsform.²⁷ Begrunnelsen for det er at man ønsker å forhindre at skattereglene skal gi incitament til valg av selskapsform. Fritaksmetoden innebærer for selskap som er omfattet, en svært gunstig skattemessig stilling når det gjelder aksjeinntekter, slik at dersom bare enkelte selskapsformer var omfattet, ville dette vært et sterkt skattemessig argument for å stifte slike selskap.

---

²⁵ Zimmer, 2005, s.243.

²⁶ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 56.

²⁷ ibid. s. 52.

Videre ble det uttalt i forarbeidene²⁸ at tilgangen på egenkapital kan bli vanskelig for selskap som er skattemessig ulikt behandlet, ved at selskapsformer som er strengere beskattet vil ha vanskeligheter med å tiltrekke seg investorer. Dersom man velger å investere i et selskap, er jo som regel hensikten å få mest mulig avkastning av investeringen, og det er derfor naturlig at selskapsformer som er i en mindre gunstig skattemessig stilling, vil bli nedprioritert.

Hvilke subjekter som omfattes av fritaksmetoden er regulert i § 2-38 (1) a-i, jfr. § 2-2 (1) a-d. Praktisk viktigst av disse er aksjeselskap og allmennaksjeselskap, jfr. § 2-38 (1) a, jfr. § 2-2 a. Felles for alle subjekter som kvalifiserer for fritaksmetoden, er at de har begrenset ansvar, det vil si at ingen andre enn subjektet selv som har ansvaret for de samlede forpliktelsene til selskapet og de lignede som egne skattesubjekter.²⁹

I følge forarbeidene til § 2-38³⁰ er forholdet til aksjonærmodellen viktig med tanke på hvilke subjekter som skal omfattes av fritaksmetoden. Et hovedprinsipp er at midler ikke skal deles ut fra et selskap til en personlig aksjonær uten å utløse skatteplikt utover en normalavkastning. Det er derfor ifølge forarbeidene en generell forutsetning for at et subjekt skal være omfattet av fritaket, at utdeling fra subjektet til personlig aksjonær utløser skatteplikt, slik det typisk vil være fra aksjeselskap og allmennaksjeselskap til personlig aksjonær.

Videre er også stiftelser og foreninger omfattet som subjekt, jfr. § 2-38 (1) e og f. Når det gjelder slike juridiske personer er begrunnelsen for at de er tatt med som subjekt under fritaksmetoden en litt annen. Både stiftelser og foreninger er uten eiere, slik at verken direkte utdeling eller salg av andeler er aktuelt for disse. Dermed vil det ikke foretas utdeling som utløser skatteplikt, slik som tidligere nevnt er en forutsetning for å omfattes

---

²⁸ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 57.

²⁹ Skaar og Kildal, 2005 s. 159.

³⁰ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 56.

som subjekt. Departementet³¹ mente at man ikke kunne utelukke slike selskap av den grunn, fordi man da ville forskjellsbehandle selskap med og uten eiere. At utdelinger ikke er aktuelt, er dermed ingen grunn til å utelukke enkelte som subjekt etter fritaksmetoden. Stiftelser og foreninger uten ”ervert til formål” er allerede fritatt for skatteplikt etter sktl. § 2-32, slik at man ved å også omfatte foreninger med ervert som formål, gjør skattereglene mer nøytrale.

Begrunnelsen for at også kommune og fylkeskommune er omfattet som subjekt, jfr. § 2-38 (1)g, er at man ønsker å skape nøytralitet mellom kommunalt eide virksomheter uten hensyn til organisasjonsform. Fylkeskommuner og kommuner er nemlig allerede fritatt for skatteplikt etter sktl. § 2-30 (1)c, men med enkelte unntak i § 2-5. Ved at kommuner og fylkeskommuner er tatt med som subjekt etter fritaksmetoden, begrenses skatteplikten for aksjeinntekter etter § 2-5, ved at § 2-38 går foran, jfr. § 2-5 (3). Dersom kommuner og fylkeskommuner ikke hadde vært omfattet som subjekt, ville de hatt skatteplikt for aksjeinntekter som var omfattet av § 2-5.

Utenom de allerede nevnte selskap, er også sparebank og annet selveiende finansieringsforetak, gjensidig forsikringsselskap, samvirkeforetak, jfr. § 2-2 b-d, aksjefond, interkommunalt selskap, selskap som er heleid av staten, og konkurs- og administrasjonsbo etter debitor som omfattes av de øvrige nevnte selskap, jfr. § 2-38 (1)b-d og h, omfattet. Disse juridiske personene er tatt med fordi man ikke vil forskjellsbehandle juridiske personer med og uten eiere, og fordi de var omfattet av RISK ordningen, og man ønsker å videreføre det.³²

Betydningen av at man er omfattet som subjekt etter fritaksmetoden, er at inntekter og tap som er kvalifiserende som objekt, vil være fritatt for skatteplikt og unntatt fra fradragsrett.

---

³¹ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 56.

³² *ibid.*

2.1.1 Utenlandsk selskap som subjekt

Etter § 2-38 (1)i er utenlandske selskap mv. omfattet som subjekter etter fritaksmetoden, så lenge det aktuelle selskapet tilsvarer norske selskap som er omfattet. Skal man ta bestemmelsen på ordet, kan det virke som om det kun er utenlandske "selskap" som tilsvarer norske "selskap" som er omfattet. Dette er imidlertid nærmere presisert i forarbeidene³³ til at utenlandsk subjekt er omfattet, dersom tilsvarende norsk subjekt er omfattet. [Min understreking.] Dette støttes av ordlyden i § 2-38 (1)i, som peker tilbake på "selskaper mv. som omfattes av dette ledd". Det utenlandske selskapet mv. kan dermed tilsvare et hvilket som helst av de juridiske personene som er regulert i første ledd a-h.

Spørsmål er da hva som skal til for at et utenlandsk selskap skal anses som "tilsvarende".

Lovteksten sier ikke noe mer om hvordan vurderingen av vilkåret "tilsvarende" skal gjøres, men i følge forarbeidene³⁴ må det foretas en konkret vurdering, der man skal se på det enkelte selskaps lands regelverk. Spørsmålet er så om det enkelte lands regelverk ikke på sentrale punkter gir anvisning på andre løsninger enn det som gjelder for den norske selskapsformen som det skal sammenlignes med.³⁵ Departementet sier ikke noen nærmere om hvilke regler som skal tas i betraktning.

Problemstillingen er om begrepet mener tilsvarende etter selskapsrettslige regler eller skatterettslige regler, altså om det avgjørende er selskapsstrukturen eller hvordan selskapet faktisk lignede i det landet det er hjemmehørende.

Dersom man skal sammenligne det aktuelle selskapet med norske aksjeselskap, er noen av de mest sentrale bestemmelsene når det gjelder aksjeselskap og allmennaksjeselskap at samtlige av deltakerne har begrenset ansvar, jfr. asl.³⁶ og asal.³⁷ § 1-1 (2) og krav om

---

³³ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 59.

³⁴ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 59.

³⁵ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 59.

³⁶ Lov om aksjeselskap av 13. juni 1997 nr. 44.

innskudd av en minstekapital, jfr. asl. og asal. § 3-1 (1). Skatterettslig er et av momentene om selskapet lignes som eget skattesubjekt, slik de innenlandske selskap som er omfattet gjør, jfr. § 2-2. Departementet uttaler at dersom det utenlandske selskapet ville blitt deltakerlignet etter norske regler, jfr. § 10-40, må det også i forhold til fritaksmetoden legges til grunn at selskapet ikke skal lignes som et eget skattesubjekt.³⁸

Dersom et selskap hjemmehørende i for eksempel Tyskland har fullt ansvarlige deltaker, men likevel lignes som eget skattesubjekt, eller omvendt, vil ikke løsningen være innlysende. Jeg vil i slike tilfeller tolke departementets uttalelser slik at man må foreta en helhetsvurdering, slik at et utenlandsk selskap ikke skal anses som omfattet dersom det etter enten skatterettslige eller selskapsrettslige sentrale bestemmelser avviker i stor grad fra den norske løsningen.

Videre uttaler departementet³⁹ at det også må tas i betraktning hvordan det enkelte selskap faktisk opererer og er organisert. Dersom for eksempel et lands regler avviker på sentrale punkter fra den norske selskapslovgivningen, men selskapet likevel er organisert som et norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, vil man måtte ta dette i betraktning i vurderingen om det aktuelle selskapet "tilsvare" norsk aksjeselskap eller allmennaksjeselskap.

Dersom man etter en konkret vurdering kommer til at et utenlandsk selskap tilsvare et norsk selskap som er omfattet av bestemmelsens første ledd, og selskapet eier aksjer i et norsk selskap, vil det utenlandske selskapet være fritatt for kildeskatt på aksjeinntekter etter sktl. § 10-13. For utenlandsk selskap som har filial i Norge, vil det at selskapet er omfattet som subjekt fritas selskapet for utbytte- og realisasjonsbeskatning,⁴⁰ jfr. § 2-3 (1)b.

---

³⁷ Lov om allmennaksjeselskap av 13. juni 1997 nr. 45.

³⁸ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 59.

³⁹ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 59.

⁴⁰ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 59.

Det gjelder imidlertid en begrensning med hensyn til hvilke inntekter selskap hjemmehørende utenfor EØS som subjekt er fritatt for, noe jeg vil komme nærmere tilbake til under punkt 3.2.

2.2 Objekt etter fritaksmetoden

Neste problemstilling er hvilke objekt som er omfattet av fritaksmetoden. Et objekt er inntekts- eller tapstyper, og spørsmålet er hvilke inntekts- eller tapstyper et kvalifisert subjekt under fritaksmetoden vil få fritak for skatteplikt for.

Hovedregelen om hvilke objekt som er omfattet av fritaksmetoden finner vi i sktl. § 2-38 (2). Utgangspunktet er at aksjeutbytte og gevinst og tap ved salg av eierandeler i de selskaper som nevnt i første ledd a-c, er objekter etter fritaksmetoden, jfr. sktl. § 2-38, jfr. § 2-38 (2)a. Enkelte unntak fra denne hovedregelen, er regulert i paragrafens tredje ledd, som jeg kommer tilbake til under punkt 3.

2.2.1 Gevinst eller tap ved realisasjon

§ 2-38 (2) a nevner først ”gevinst eller tap ved realisasjon” ved salg av andel i selskap som nevnt i første ledd a-c, eller tilsvarende utenlandsk selskap.

Det vil si at dersom man planlegger å selge sine andeler i f.eks. et aksjeselskap, vil man kunne planlegge hvordan salget skal foregå alt ettersom man forventer gevinst eller tap ved salget. Dersom utsiktene for gevinst er store, vil det lønne seg å selge aksjene i selskapet, gjennom et investeringsselskap, for dermed å komme inn under fritaksmetoden, slik at man får skattefritak for gevinsten. Det er i så fall en forutsetning at man allerede eier de aktuelle aksjene gjennom investeringsselskapet. Dersom det derimot er utsikter for tap ved salget, vil det ikke lønne seg å oppfylle vilkårene i § 2-38. Et alternativ kan da være å selge innmaten i selskapet i stedet for aksjene, for på den måten å få fradrag for et eventuelt tap etter § 6-2.

Tilsvarende utenlandsk selskap skal tolkes på samme måte som i første ledd der begrepet er benyttet om subjekt, jfr. punkt 2.1.1 ovenfor, slik at dersom et selskap etter en konkret vurdering er ansett som kvalifisert som subjekt tilsvarende selskap som nevnt i første ledd a-c, vil også realisasjon av andeler i slike selskap være kvalifisert som objekt under fritaksmetoden. Det vil si at dersom en selskapsaksjonær hjemmehørende i Norge realiserer en andel i et tysk selskap tilsvarende norsk aksjeselskap, vil vederlaget ved realisasjonen kvalifisere som objekt, jfr. § 2-38 (2)a.

2.2.2 Uttak

Videre er også ”uttak” av eierandel i selskap som nevnt i første ledd bokstav a-c eller tilsvarende utenlandsk selskap, omfattet, jfr. sktl. § 2-38 (2)a. Uttak er nærmere definert i sktl. § 5-2 som ”fordel ved uttak til egen bruk og gaveoverføring... av formuesgjenstand, vare eller tjeneste”. Uttaksreglene er regler som utløser skatteplikt der et objekt endrer bruksområde eller funksjon, uten at det realiseres, og det mest vanlige er at driftsmidler tas i bruk privat.⁴¹ Hva som kan uttas med fritak for skatteplikt etter § 2-38, er som ved realisasjon av eierandel, andeler i selskap som nevnt i første ledd a-c, eller tilsvarende utenlandsk selskap. Her er det altså kun uttak av ”eierandel” som er fritatt, og ingen av de øvrige alternativene som utløser skatteplikt etter § 5-2.

Bestemmelsen i § 2-38 (2)a sier dermed at selv om vilkårene for skattepliktig uttak i § 5-2 er oppfylt, er skattyter fritatt for skatteplikt av fordelene. På denne måten blir slikt uttak likestilt med realisasjon av eierandel fra selskapet.

Begrunnelsen for det er å sikre lik skattemessig behandling av uttak og av at aksjene selges fra selskapet⁴², slik at ikke skattereglene skal gi incitament til hvordan transaksjonene skal gjennomføres.

---

⁴¹ Zimmer, Bedrift, selskap og skatt, s. 163.

⁴² Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 60.

Dersom et aksjeselskap overfører en aksjepost til en aksjonær vederlagsfritt, eller til underpris, ville selskapet uten bestemmelsen i § 2-38, blitt beskattet for den fordel mottaker hadde fått. Det vil si at dersom gjenstandens omsetningsverdi på uttakstidspunktet var høyere enn inngangsverdien, ville selskapet som delte ut aksjene blitt beskattet for gevinsten. Med bestemmelsen i § 2-38 (2) er slik gevinst fritatt fra skatteplikt for selskapet. Dersom for eksempel selskap A gir en av sine aksjonærer, aksjonær B, 2 % av aksjene i selskap A, vil ikke selskap A bli beskattet for en eventuell gevinst som selskapet ville mottatt dersom aksjene hadde blitt solgt til omsetningsverdi.

Etter ordlyden i § 2-38 (2)a er også tap ved uttak omfattet, slik at skattyter ikke vil få fradrag for tap ved uttak. Det er vanskelig å se hvilken betydning bortfallet av fradragsretten ved tap har, så lenge § 5-2 kun gir hjemmel for skatteplikt for gevinst ved uttak, og ikke fradragsrett for tap.

I forarbeidene er det gitt en uttalelse som tyder på at det givende selskap kun får skattefritak dersom mottaker av selskapsandelen også er selskapsaksjonær.

Departementet⁴³ uttaler at:

”et aksjeselskap kan dele ut aksjer som utbytte til selskapsaksjonær, uten at det utdelende selskapet blir pliktig til å svare skatt av latent gevinst på aksjen.”

Lovens ordlyd oppstiller ingen slik begrensning, slik at man vanskelig kan se at dette er departementets mening. Kravet etter § 2-38 er at skattyter skal være kvalifiserende subjekt, og det er oppfylt selv om mottaker er personlig aksjonær. Videre er jo grunnen til at uttak er tatt med i bestemmelsen, at uttak skal likestilles med realisasjon, og ved realisasjon er det ingen tilsvarende krav om at skattyter må selge til selskapsaksjonær for å oppnå skattefritak etter § 2-38. Selskapsaksjonær som selger til personlig skattyter, eller selger til tredjemann og deler ut pengene til personlig aksjonær, vil likevel få skattefritak for

---

⁴³ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 60.

eventuell gevinst ved salget. I følge Zimmer medfører disse forholdene at uttalelsen ikke kan tillegges vekt.⁴⁴

Dersom man skulle tatt departementets uttalelse på ordet, ville det medført en oppfordring til selskapsaksjonærer til å ikke foreta uttak med personlige skattyteren som mottakere, fordi selskapsaksjonæren ville blitt beskattet høyere enn dersom den samme andelen ble realisert.

En annen ting er at personlig aksjonær vil bli skattlagt for utbytte av den mottatte selskapsandelen, jfr. § 10-11,⁴⁵ men det er uvesentlig i forhold til givers skattemessige stilling.

2.2.3 Utbytte

Etter § 2-38 (2)a er også lovlig utdelt utbytte omfattet som objekt. Vilkårene er at det må være slikt utbytte som nevnt i § 10-11, og at utbyttet må være lovlig utdelt. Hva lovlighetskravet innebærer, vil jeg komme tilbake til i punkt 2.2.4 nedenfor.

Utbytte er definert i sktl. § 10-11 som ”enhver utdeling som innebærer en vederlagsfri overføring av verdier fra selskap til aksjonær”. Det sentrale er at også skjulte utdelinger omfattes av bestemmelsen. Overføringen må være vederlagsfri for mottakeren, det vil si at aksjonæren ikke må yte selskapet noe i gjengjeld for overføringen. Inntekter som faller utenfor utbyttebegrepet, vil være skattepliktig som alminnelig inntekt for selskapet.

Det er også her kun utbytte utdelt fra selskap som nevnt i første ledd a-c som er omfattet. Dette faller seg naturlig, siden det bare er de selskapene som har eiere og utdeler utbytte til sine eiere.

---

⁴⁴ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 60.

⁴⁵ Zimmer (red.) 2006, s. 347.

Når disse vilkårene er oppfylt, vil en slik utdeling til selskapsaksjonær være skattefri etter § 2-38. I motsatt fall ville slikt utbytte blitt beskattet etter § 10-11.

2.2.4 Lovlighetskravet

For at utdelt utbytte skal kvalifisere som objekt med fritak for skatteplikt, er det et vilkår at utbyttet er ”lovlig utdelt utbytte som nevnt i § 10-11 annet ledd”. Lovlighetskravet refererer seg både til materielle og formelle regler.⁴⁶ De materielle reglene for lovlighet gjelder først og fremst aksjelovens beløpsmessige begrensninger og viktigst av disse er kravet til at utdelingen må være innenfor den frie egenkapitalen, jfr. asl./asal. § 8-1. I tillegg kan tilfeller hvor utdelingen er i strid med andre aksjonærers rettigheter medføre at utdelingen anses for ulovlig utdelt. Brudd på de materielle reglene er i sin alminnelighet absolutte, slik at ethvert brudd på reglene medfører at utbytte anses ulovlig utdelt.

De formelle reglene for lovlighet refererer seg til selskapslovgivningens saksbehandlingsregler, det vil si prosedyrer for hvordan utdelinger skal foregå.⁴⁷ Første spørsmål er om brudd på slike regler skal føre til at utbytte ikke anses som lovlig utdelt.

Etter en naturlig språklig forståelse er også formelle regler omfattet. I følge juridisk teori er det også en akseptert oppfatning at også saksbehandlingsregler er omfattet av lovlighetskravet.⁴⁸ Konklusjonen er dermed at også brudd på saksbehandlingsreglene kan medføre at utbytte anses ulovlig utdelt.

Saksbehandlingsreglene består av en rekke bestemmelser, slik at neste spørsmål er om ethvert brudd på aksjelovens saksbehandlingsregler skal føre til at utbyttet ikke regnes som ”lovlig utdelt” og dermed ikke omfattes av fritaksmetoden. Verken lovteksten eller forarbeidene gir noe klart svar på denne problemstillingen, og siden reglene er såpass nye,

---

⁴⁶ Almvik og Kristiansen, 2006, s. 309.

⁴⁷ Zimmer (red.) s...

⁴⁸ Gjems-Onstad, 2003, s. 556.

foreligger lite praksis på området. Dersom man trekker en parallell til liknende problemstilling ved fisjon/fusjon, er det oppstilt et vesentlighetskrav for at en saksbehandlingsfeil skal føre til brudd på lovlighetskravet. I et brev fra Finansdepartementet til Skattedirektoratet 9. april 2003⁴⁹ er det uttalt om lovlighetskravet i forhold til fusjon og fisjon:

”Departementet er enig i likningskontorets vurdering om at reelle hensyn og formålsbetraktninger tilsier at enhver feil ved gjennomføringen av fusjonen eller fisjonen ikke kan medføre at transaksjonen anses for ikke å oppfylle vilkårene for skattemessig fusjon og fisjon. Departementet har ingen innvendinger mot at det i påvente av en nærmere gjennomgang av regelverket praktiseres et vesentlighetskriterium.”

Høyesterett har fulgt opp dette standpunktet i en dom publisert i Rt. 2005 s. 86. Saken gjaldt spørsmålet om vilkårene for en skattefri fisjon var oppfylt, herunder om en protokollasjonsmangel medførte brudd på lovlighetskravet. Førstvoterende pekte på at skattemyndighetene har lagt til grunn et vesentlighetskrav for at brudd på saksbehandlingsregler skal føre til brudd på lovlighetskravet, og at vesentlighetskravet ikke var oppfylt i dette tilfellet. Dermed forelå vilkårene for en skattefri fusjon.

Det må dermed foretas en konkret vurdering av bruddet på de selskapsrettslige saksbehandlingsreglene,⁵⁰ for å vurdere om det aktuelle bruddet på saksbehandlingsreglene oppfyller vesentlighetskravet.

Neste spørsmål er så hvilken verdi tolkningen av fisjons- og fusjonsreglene har for tolkningen av lovlighetskravet i fritaksmetoden. Når det gjelder lovlighetskravet ved fusjon og fisjon, knytter det seg til selskapsrettslige og regnskapsrettslige regler. Lovlighetskravet for lovlig utdelt utbytte knytter seg også til selskapsrettslige regler, og hensynene bak de

---

⁴⁹ Utv. 2003 s 796.

⁵⁰ Almvik og Kristiansen, 2006, s. 309.

selskapsrettslige reglene er like for både fusjon/fisjon og utdeling av utbytte. Det taler for at tolkningen av lovlighetskravet i forhold til fusjon/fisjon har sterk overføringsverdi til utbyttereguleringene.

Lovlighetskravet for skattefritak under fritaksmetoden er en videreføring av lovlighetskravet som vilkår for rett til godtgjørelse etter de tidligere reglene, slik at tidligere praksis vil være relevant.⁵¹

Skattedirektoratet⁵² har i et brev til et likningskontor datert 6. februar 2004 uttalt seg om et tilfelle der skattyter hadde foretatt utbetaling til aksjonærene før melding om kapitalnedsettelse etter asl. § 12-6 nr. 3 var registrert i Foretaksregisteret. Spørsmålet var om dette medførte at utdelingen var ulovlig i skatterettslig forstand. Skattedirektoratet mente at det på bakgrunn av uttalelsen fra Finansdepartementet inntatt i Utv. 2003 s. 796, som omhandlet lovlighetskravet ved fusjon, kunne ikke manglende registrering uten videre føre til at utbytte ble ansett som ulovlig utdelt.

I de tilfeller hvor et utenlandsk selskap deler ut utbytte til norske aksjonærer, er det et spørsmål om hvilket lands lover utdelingen må følge for å være ”lovlig utdelt” utbytte. I følge forarbeidene til fritaksmetoden, må man ved utbytte utdelt fra et aktuelt land, vurdere lovligheten av utbytte etter det aktuelle lands lover.⁵³ I følge Zimmer⁵⁴ skal utbytte være lovlig utdelt etter utdelende lands regler, men det er usikkert hvor langt det går

Konsekvensen av at et utbytte anses som ulovlig utdelt er skatterettslig sett at fritaksmetoden ikke kommer til anvendelse og at det må svares skatt fullt ut av utdelingen. Dette gjelder selv om skattyter er kvalifisert subjekt etter fritaksmetoden. Selskapsrettslig

---

⁵¹ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 57.

⁵² Utv. 2004 s. 232.

⁵³ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 57.

⁵⁴ Forelesning 12. september 2006.

kan konsekvensen være at det utdelte må tilbakebetales til selskapet, men det kommer jeg ikke nærmere inn på her.

2.2.5 Inntekter fra deltakerlignende selskap

Bestemmelsen i § 2-38 (2)b, som omhandler eierandel i deltakerlignende selskap som objekt, ble tilføyd ved vedtakelsen av deltakermodellen, som omhandler beskatning av deltakerlignende selskap.⁵⁵ Reglene om beskatning av inntekter fra deltakerlignende selskap til aksjeselskap trådte i kraft fra og med inntektsåret 2006.

Sktl. § 2-38 (2) b omfatter gevinst eller tap ved realisasjon eller uttak av eierandel etter sktl. § 10-40, slik at også gevinst eller tap og uttak av eierandel i ansvarlig selskap, kommandittselskap, indre selskap, partrederi og stille deltakere, eller tilsvarende utenlandsk selskap, er omfattet av fritaksmetoden for selskapsaksjonær.

Begrepet ”tilsvarende utenlandsk selskap”, skal tolkes på samme måte som etter § 2-38 (2)a.⁵⁶ Det vil si at man må foreta en konkret vurdering av hvordan det utenlandske selskapet er lignet og organisert, men sammenligningen skal her foretas i forhold til norske deltakerlignende selskap. Det vesentlige er at selskapet ikke blir lignet som eget skattesubjekt, jfr. sktl. § 2-2 (2) og at en eller flere av deltakerne er fullt ansvarlige for selskapets forpliktelser, jfr. sel. § 1-1.⁵⁷

Det vil si at der et aksjeselskap eller allmennaksjeselskap er deltaker i et av de nevnte selskap, og selger sin andel med gevinst, skal ikke aksjeselskapet skattlegges av gevinsten. Dersom andelen blir solgt med tap, har ikke aksjeselskapet fradragsrett for tapet. Jeg vil i det følgende benytte ANS som en samlebetegnelse for de nevnte deltakerlignende selskaper.

---

⁵⁵ Ot.prp. nr. 92 (2004-05)

⁵⁶ Se punkt...

⁵⁷ Lov om ansvarlige selskap og kommandittselskap, av 21. juni 1985 nr. 83.

Begrunnelsen for regelen er at der aksjeselskap er deltakere i deltakerlignende selskap, ville man uten en slik regel fått en kjedebeskatning, og dermed en forskjellsbehandling i forhold til der et aksjeselskap er aksjonær i et annet aksjeselskap.⁵⁸ I et ANS blir deltakerne løpende beskattet for selskapets overskudd, jfr. § 10-41 (1). Uten regelen i § 2-38 (2)b, ville aksjeselskap som var deltaker i ANS videre blitt gevinstbeskattet for salgsgevinst ved realisasjon av andel i ANSet. Deretter ville personlig deltaker blitt beskattet ved utdeling fra aksjeselskapet. Det ville dermed blitt en trippelbeskatning av selskapets inntekter.

Videre er det fremhevet i forarbeidene⁵⁹ at denne regelen medfører en betydelig forenkling for den situasjon at et aksjeselskap eier aksjer indirekte gjennom et ANS. Dersom eierandel i ANS mv. ikke var omfattet av fritaksmetoden, ville man ved selskapsaksjonærs realisasjon av andel i ANS, som videre eier aksjer i et annet aksjeselskap, måtte foreta en komplisert beregning for å komme frem til hvilken del av realisasjonsgevinsten i ANSet som skyldes underliggende aksjeverdier, og dermed skulle være fritatt for skatteplikt etter § 2-38.⁶⁰ Ved at også andel i deltakerlignende selskap er omfattet, slipper man denne beregningen, nå er hele gevinsten uansett fritatt, jfr. § 2-38 (2)b.

Et ANS regnes ikke som et eget skattesubjekt i norsk rett. Det vil si at deltakerne i et ANS blir løpende beskattet for selskapets overskudd, ved at overskuddet fra selskapet fordeles på deltakerne etter deltakernes andel, jfr. § 10-41. Dersom et aksjeselskap er deltaker i et ANS, vil også aksjeselskapet bli løpende beskattet for sin andel av selskapets overskudd. Dersom man i et ANS beslutter å dele ut midler til deltakerne, skal det etter § 10-42 beregnes et tillegg i alminnelig inntekt for personlige deltakere, slik at personlig deltaker må skatte av en del av utbyttet. Denne bestemmelsen gjelder bare for personlige deltakere, og ikke for selskapsdeltakere. Spørsmålet er dermed hva skjer ved utbytteutdeling der deltakeren er selskapsdeltaker, som for eksempel et aksjeselskap.

---

⁵⁸

⁵⁹ Ot.prp. nr. 92 (2004-05) s. 24.

⁶⁰ NOU 2005 nr. 2 s. 46.

Slik utbytteutdeling er ikke omfattet av § 2-38 (2)b, jfr. ordlyden ”gevinst eller tap ved realisasjon eller uttak av eierandel”, og som tidligere nevnt, er bestemmelsens virkeområde uttømmende regulert. I følge forarbeidene til deltakermodellen⁶¹ er utbytteutdeling til selskapsaksjonær fra deltakerlignende selskap omfattet av fritaksmetoden. Begrunnelsen for det er at § 10-42 bare gir hjemmel for skattlegging av personlig deltaker ved utdeling. Den gir således ingen hjemmel for skattlegging av selskapsaksjonær ved utbytteutdelinger, slik at det dermed heller ikke er behov for særregel om skattefritak.

Dermed er det på samme måte som ved aksjonærmodellen bare personlige skattytere som har skatteplikt ved utdeling også fra deltakerlignende selskaper. Dette medfører en symmetri mellom de forskjellige modellene for beskatning, ved at selskapsdeltakere uansett er fritatt for beskatning, om de er deltakere i aksjeselskap eller ANS, og utdeling til personlige deltakere i både aksjeselskap og ANS medfører beskatning av den personlige deltakeren.

2.2.6 Finansielle instrument

Finansielle instrument tatt med som objekt under sktl. § 2-38 (2)c, slik at gevinst eller tap ved realisasjon eller uttak av enkelte finansielle instrument er omfattet av fritaksmetoden.

Finansielle instrumenter er typisk opsjoner på kjøp og salg av aksjer, utstedelsesrettighet til andel og terminkontrakter om fremtidig overdragelse av andel.⁶² Dersom det finansielle instrumentet utleder sine økonomiske virkninger fra et underliggende objekt, kaller man instrumentet for et derivat. Derivat kan enten beskattes ved at det er det underliggende objekt som er grunnlaget for beskatningen⁶³, eller at grunnlaget er derivatet som sådan.⁶⁴

---

⁶¹ Ot.prp. nr. 92 (2004-05) Om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen mv. s. 24.

⁶² Zimmer (red.) 2006, s. 346.

⁶³ Såkalt integrert beskatning.

⁶⁴ Separat beskatning.

Anvendelse av fritaksmetoden på derivat er bare aktuelt dersom grunnlaget for beskatningen er derivatet som sådan. Dersom det er det underliggende objekt som er grunnlag for beskatningen, er spørsmålet om selve objektet er omfattet av fritaksmetoden.⁶⁵

Det vesentlige for at gevinst eller tap ved finansielle instrument skal være omfattet, er at det underliggende objekt er kvalifisert som objekt under fritaksmetoden,⁶⁶ det vil si at for eksempel gevinst på opsjon på kjøp av andeler i f.eks. aksjeselskap, er fritatt for beskatning, fordi direkte gevinst ved salg av aksjer er fritatt etter § 2-38 (2)a. Det følger av ordlyden i § 2-38 (2)c: ”... med eierandel i selskap mv. som nevnt i dette ledd a som underliggende objekt”, at det er kun finansielle instrument der det underliggende objekt er eierandel i selskap som nevnt i § 2-38 (1)a-c som er omfattet, ikke noen av de øvrige subjekt som er omfattet av fritaksmetoden.

Også eierandel i utenlandsk selskap tilsvarende selskap som nevnt i § 2-38 (1)a-c, jfr. § 2-38 (2)c, er omfattet.

Dersom det underliggende objekt for eksempel er eierandel i deltakerlignende selskap, vil ikke derivatet være fritatt for skatteplikt etter § 2-38 (2)c, fordi andel i deltakerlignende selskap ikke er omfattet av andre ledd bokstav a.

Dersom et derivat har et annet derivat som underliggende objekt, er det avgjørende om det underliggende derivats underliggende objekt er et kvalifiserende subjekt etter § 2-38 (1)a-c. I så fall er gevinst og tap på det overliggende derivat også omfattet av fritaksmetoden.⁶⁷

Departementet vurderte om man skulle benytte samme metoden som ved den svenske fritaksmetoden, det vil si at det foretas beskatning på derivat med kvalifiserende objekt som underliggende objekt, mens tilsvarende tap ikke gir rett til fradrag. Dette ble ikke vedtatt,

---

⁶⁵ Zimmer (red.) 2006, s. 248.

⁶⁶ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 61.

⁶⁷ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 61.

men dersom reglene i fremtiden blir misbrukt, holdt departementet dørene åpne for å foreslå en slik endring.⁶⁸ En av mulighetene departementet så for seg at reglene kunne misbrukes på, var at ikke fradragsberettigede tap på aksjer ble omdannet til fradragsberettigede tap på derivatkonstruksjoner.⁶⁹

I følge forarbeidene er begrunnelsen for at også finansielle instrument med kvalifiserende eierandel som underliggende objekt er tatt med under fritaksmetoden, hensynet til nøytralitet i beskatningen ved at derivatet er underlagt tilsvarende beskatning som det underliggende objekt.⁷⁰ Begrunnelsen for det er at man kan stort sett oppnå det samme ved bruk av finansielle instrumenter som ved for eksempel direkte eierskap av aksjer, slik at den skattemessige konsekvens ikke skal gi incitament til hvilket instrument man skal benytte seg av. Dersom man skulle fulgt den svenske metoden med beskatning av gevinst og ikke fradragsrett for tap, mente departementet at det ville virket forstyrrende, slik at en bruk av derivat til risikostyring ville blitt for avhengig av skattemessige konsekvenser.⁷¹

---

⁶⁸ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 61.

⁶⁹ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 60-61.

⁷⁰ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 61.

⁷¹ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 61.

3 Unntak og begrensninger i skattefritaket

Hovedformålet med fritaksmetoden er som tidligere nevnt å forebygge kjedebeskatning. I de tilfeller hvor selskapets inntekter ikke er skattlagt skikkelig i utgangspunktet, vil ikke denne begrunnelsen slå til. Dette er særlig tilfelle for utenlandsinvesteringer, typisk ved utbytteutdelinger fra selskap hjemmehørende i lavskattland. Dersom man ikke oppstiller begrensninger i skattefritaket for de tilfeller der begrunnelsen ikke vil slå til, kan det gi incentiver til investeringer i land der selskapsbeskatningen er lav.⁷²

3.1 Norsk selskap eier aksjer i utenlandsk selskap

Der norske selskap eier aksjer i utenlandske selskap vil det oppstå særspørsmål innenfor skatteretten. Utgangspunktet er at gevinst og tap og utbytte fra utenlandske selskap til norske selskapsaksjonærer er skattepliktig i Norge etter de alminnelige regler for skatteplikt, jfr. sktl. § 2-2. Etter sktl. § 2-38 (2)a er imidlertid også gevinst eller tap ved realisasjon, uttak og lovlig utdelt utbytte fra utenlandske selskap til norske selskapsaksjonærer omfattet av fritaksmetoden.

Vilkåret for at aksjeinntekter som norske selskap mottar fra utenlandsk selskap skal være omfattet av fritaksmetoden, er at inntektene må være fra andeler i et ”tilsvarende utenlandsk selskap”. Uttrykket viser tilbake til ”selskap som nevnt i første ledd a-c”. Det vil si at inntekter fra utenlandske selskap som tilsvarende disse selskapene er omfattet som objekt. Tilsvarende utenlandsk selskap skal her tolkes på samme måte som for utenlandske selskap som subjekt.⁷³

---

⁷² Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 64.

⁷³ Se punkt 3.2.1 ovenfor.

Når det gjelder utenlandske selskap er det ikke alltid forutsetningen om at selskapets inntekter skal være skikkelig skattlagt, slår til. Er ikke inntektene skikkelig skattlagt, vil problemet med kjedebeskatning ikke være til stede. Dette er den viktigste begrunnelsen for de fleste unntakene fra fritaksmetoden for utenlandske selskap som investeringsobjekt. Nedenfor vil jeg redegjøre for de aktuelle reglene alt ettersom hvor det utenlandske investeringsselskapet er hjemmehørende.

3.1.1 Land omfattet av EØS

For land hjemmehørende innenfor EØS oppstiller fritaksmetoden ingen unntak. Der norske selskap investerer i selskap innenfor EØS kommer fritaksmetoden til anvendelse uten begrensninger, med mindre NOKUS-reglene kommer til anvendelse. Det vil jeg komme tilbake til under punkt 4 nedenfor.

Begrunnelsen for at slike selskap uansett selskapets skattlegging er omfattet, er Norges forpliktelser etter EØS-avtalen, nærmere bestemt avtalens punkt om retten til fri etablering og retten til fri flyt av kapital. Norge kunne satt begrensninger, men i så fall måtte de vært de samme for investeringer i norske selskap som i selskap innenfor EØS. For land hjemmehørende utenfor EØS oppstiller sktl. § 2-38 tredje ledd derimot en del unntak fra fritaket for skatteplikt.

3.1.2 Lavskattland utenfor EØS

For selskap hjemmehørende i såkalte lavskattland utenfor EØS oppstiller sktl. § 2-38 (3)a unntak fra fritaksmetoden. Inntekt eller tap på eierandel i et selskap i et slikt land vil ikke bli fritatt for skatteplikt etter denne paragraf, heller ikke finansielt instrument med slik eierandel som underliggende objekt, jfr. § 2-38 (3)a. For finansielle instrument er det vesentlige at det underliggende objekt på realisasjonstidspunktet består av eierandel i selskap hjemmehørende i lavskattland.⁷⁴ For å kunne gjennomføre et skille mellom selskap

---

⁷⁴ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 68.

hjemmehørende i forskjellige land er det neste spørsmålet hva man legger i ”hjemmehørende” i et land etter § 2-38.

Lovteksten selv sier ikke noe nærmere om hvordan begrepet skal forstås. Sktl. § 2-2 har et vilkår om ”hjemmehørende i riket”. I Ot. prp. nr. 86 (1997-1998) s. 33 ble det uttalt at det rettslige innholdet i begrepet er klarlagt gjennom ligningspraksis, administrative uttalelser og allmenn oppfatning i juridisk teori, og at ”det anses å være en utbredt rettsoppfatning at det ved vurderingen av om et utenlandsk registrert selskap skal anses hjemmehørende i Norge, skal tas utgangspunkt i selskapets reelle tilknytningsforhold til Norge. I grensetilfellene legges det avgjørende vekt på om selskapets virkelige ledelse, det vil si ledelse på styrenivå, finner sted i Norge.”

Forarbeidene til sktl. § 2-38 sier heller ikke noe nærmere om hvordan begrepet skal forstås i denne sammenheng. Regelen er i tillegg såpass ny, at det ikke finnes rettspraksis på området.

Finansdepartementet har i en uttalelse 10. mai 2005⁷⁵ gitt nærmere uttrykk hva man tar sikte på med ”hjemmehørende” i forhold til sktl. § 2-38. Det avgjørende må ifølge FINs uttalelse være om selskapet har alminnelig skatteplikt i det konkrete landet. Ved avgjørelsen om selskapet har slik skatteplikt, skal det legges avgjørende vekt på det aktuelle lands interne rett. Dersom et selskap etter intern rett i et land innenfor EØS anses som hjemmehørende i det aktuelle landet, skal det også legges til grunn i norsk rett. Om det aktuelle lands interne rett avviker fra norsk rett for hva som anses som hjemmehørende, jfr. § 2-2, er det ikke avgjørende.

Videre må man i tillegg se på vedkommende lands skatteavtaler, slik at dersom et selskap etter det aktuelle lands skatteavtaler med et tredje land, likevel ikke har alminnelig skatteplikt i landet der det er hjemmehørende etter intern rett, må dette også legges til grunn

---

⁷⁵ Utv. 2006 s. 485.

i forhold til vurderingen om hvor det skal anses "hjemmehørende" i forhold til sktl. § 2-38.⁷⁶ Et eksempel på det kan være dersom et selskap anses hjemmehørende i Belgia etter belgisk rett, men etter skatteavtale med Kina, har selskapet likevel ikke alminnelig skatteplikt i Belgia. Dersom et norsk selskap eier aksjer i dette selskapet, vil det medføre at selskapet skal anses å være hjemmehørende i Kina etter § 2-38 og at inntekt fra selskapet faller utenfor fritaksmetoden, slik at det norske selskapet vil få en skatteplikt for aksjeinntekter fra selskapet.

Det avgjørende er altså det utenlandske selskaps lands interne rett og deres skatteavtaler med andre land.

Neste vilkår er at det aktuelle selskapet som det norske selskapet har eierandeler i, må være hjemmehørende i "lavskattland". Paragrafen sier ikke noe mer om hva som menes med "lavskatteland", men henviser til definisjonen gitt i sktl. § 10-63, som definerer lavskatteland i forhold til NOKUS-reglene. Det sentrale er at selskapets totale skattebyrde av selskapets samlede overskudd utgjør mindre enn to tredjedeler av den skatten selskapet ville blitt ilagt i Norge. Definisjonen lavskattland vil bli nærmere redegjort for i punktet om NOKUS-beskatning, fordi regelsettene NOKUS og fritaksmetoden her henger nært sammen.

I slike land er det altså et mer vidtgående unntak enn i øvrige land utenfor EØS, her er det ingen vilkår om eiertid eller hvor stor del av selskapet aksjonæren har hatt, det faller uansett utenfor fritaksmetoden. Begrunnelsen for det er den samme som for alle unntakene fra fritaksmetoden, nemlig at selskapets inntekter i slike land sjelden vil være skikkelig skattlagt på selskapets hånd. Unntaket er i tillegg begrunnet i at det vil forhindre uønskede tilpasninger.⁷⁷

---

⁷⁶ Utv. 2006 s. 485.

⁷⁷ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 59

Investeringer som norske selskap foretar i selskap hjemmehørende i lavskattland vil dermed bli beskattet etter de alminnelige reglene for kapitalinntekter og tap, med 28 % etter § 5-30 for inntekter, og med tilsvarende fradragrett etter § 6-2 for tap.

3.1.3 Samtlige land utenfor EØS

Der norske selskap eier aksjer i selskap hjemmehørende i land utenfor EØS, oppstiller sktl. § 2-38 (3) flere unntak. Etter ordlyden i b-d, omfatter unntakene også lavskattland, jfr. ”hjemmehørende i land utenfor EØS”, men hvilken betydning de har i forhold til unntaket for lavskattland i bokstav a, vil jeg komme nærmere inn på under redegjørelsen for det enkelte unntak.

Samtlige av disse unntakene i tredje ledd sikter mot såkalte porteføljeaksjer i utenlandske selskap, det vil si at investor ikke har til hensikt å utøve aktivt eierskap.⁷⁸ Siden fritaksmetoden er avgrenset mot inntekt fra lavskatteland, og man dermed må trekke et skille der, er det et poeng for departementet at selskaper med porteføljeinvesteringer i utlandet vil ha mindre muligheter til å dokumentere sammenligninger av skattenivået.

Samtlige av unntakene trekker et skille ved eierandel på 10 prosent og stemmeandel på 10 prosent, og en eiertid på minst to år. I følge departementet var det praktiske hensyn som tilsa at skillet skulle gå på eierandeler og stemmeandeler, isteden for eksempelvis å skille mellom næringsaksjer og andre aksjer, slik det var før skattereformen i 1992.⁷⁹ I tillegg er skillet det samme som ved kreditt for norsk skatt etter § 16-30, noe som gir konsekvens i lovgivningen. Etter § 16-30 gis det kreditt i norsk skatt for norsk morselskap etter de samme vilkår som fritak for gevinst etter § 2-38 (3)b, det vil si for norsk morselskap som eier minst ti prosent av kapitalen og har minst ti prosent av stemmene på generalforsamlingen, og der disse to kravene er oppfylt i to år sammenhengende.

---

⁷⁸ Ot.prp. nr. 1 (2004-5) s. 70

⁷⁹ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 70.

3.1.3.1 Unntak for gevinst

Første unntak er for gevinst ved salg av eierandel i selskap hjemmehørende utenfor EØS. For slike selskap er det etter sktl. § 2-38 (3) b krav om bestemt eiertid og eierandel for at fritaksmetoden skal komme til anvendelse.

Den norske selskapsaksjonæren må ha eid ti prosent eller mer av aksjene i det utenlandske selskapet og i tillegg hatt minst ti prosent av stemmene som kan avgis på generalforsamlingen. Både eierandelen og retten til stemmer på generalforsamlingen må han ha hatt sammenhengende i de to siste årene frem til innvinningstidspunktet. Begge disse vilkårene må ha vært oppfylt uten opphold de to siste årene for at slik gevinst skal være skattefri etter fritaksmetoden.

Poenget med å innføre et toårs vilkår, er å redusere mulighetene for tilpasninger. Dersom det bare skulle vært et vilkår om en bestemt eierandel på realisasjonstidspunktet, kunne skattyter redusert eller øket sin eierandel rett før realisasjon, alt ettersom det er var utsikter for tap eller gevinst. Departementet mente at et krav om eiertid på to år ville ivareta hensynet til å motvirke tilpasninger i tilstrekkelig grad.⁸⁰

Hvor selskapsaksjonær eier aksjer i selskap hjemmehørende i lavskattland, vil bestemmelsen i § 2-38 (2)b også ha betydning der aksjonæren ikke oppfyller kravene til eierandel og stemmerett, over en toårs periode. Unntaket i bokstav a vil da få tilsvarende redusert betydning.

Dersom ett av vilkårene ikke er oppfylt, at skattyter for eksempel på et tidspunkt i løpet av toårs perioden, hadde mindre enn ti prosent av stemmene på generalforsamlingen, vil ikke en eventuell gevinst være omfattet av fritaksmetoden. Det vil si at skattyter må svare skatt av gevinsten, jfr. § 2-38 (3)b.

---

⁸⁰ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 71.

3.1.3.2 Unntak for tap

Vilkåret i tredje ledd bokstav b gjelder kun ved gevinst ved salg av aksjene, mens det ved tap er oppstilt en liknende begrensning, jfr. § 2-38b (3)c. Tap ved salg av aksjer er ikke omfattet av fritaksmetoden, dersom skattyter ikke på noe tidspunkt de siste to årene har eid ti prosent eller mer av kapitalen, eller har hatt ti prosent eller mer av stemmene som kan avgis på generalforsamlingen. Skattyter får altså ikke fradrag for tap, det vil si at fritaksmetoden kommer til anvendelse, dersom han på et eller annet tidspunkt de siste to årene har eid ti prosent eller mer av kapitalen, eller har hatt ti prosent eller mer av stemmene som kan avgis på generalforsamlingen. Her er det alternative vilkår, det vil si at dersom ett av vilkårene er oppfylt, vil fritaksmetoden komme til anvendelse, i motsetning til ved gevinst, der begge måtte være oppfylt.

Dersom skattyter har eid aksjene i mindre enn to år ved realisasjon, vil ikke toårsvilkåret være oppfylt, og ingen av unntakene (for tap eller gevinst) vil komme til anvendelse. Ved gevinst vil det si at man må skatte av gevinsten, mens det ved tap vil si at tapet ikke vil kunne fradras i øvrig inntekt.

Begrunnelsen for at vilkåret ved tap er at man ikke på noe tidspunkt kan ha oversteget ti prosentgrensen, mens man ved gevinst må ha eid mer enn ti prosent sammenhengende, er at man ønsker å unngå tilpasninger. Dersom det hadde vært et vilkår for å bli omfattet av fritaksmetoden at skattyter sammenhengende skulle ha eid ti prosent eller mer av aksjene, kunne han ved utsikter til tap, redusere eierinteressen til under ti prosent rett før tap oppofres.⁸¹ Ved at eierinteressen ikke på noe tidspunkt de siste to årene før realisering må overstige ti prosent, reduseres mulighetene for slike tilpasninger på kort sikt.

Når det gjelder unntaket for tap er i tillegg til skattyteren selv, også skattyters nærstående omfattet. Hva som i denne sammenheng skal regnes som nærstående er nærmere regulert i sktl. § 2-38 (4). Begrunnelsen for at også nærstående er omfattet under unntaket for tap, er

---

⁸¹ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 71.

at man ønsker å unngå uheldige tilpasninger, ved at man ellers kunne spredt aksjer på sine nærstående, for å holde seg under tiprosentsvilkåret i § 2-38 (3)c. Dermed ville man ikke bli omfattet av fritaksmetoden, slik at man kunne få fradrag for tap ved salg av aksjer i utenlandsk selskap.⁸² Vilkåret om nærstående gjelder kun i forhold til fradragsretten for tap i § 2-38 (3)c, nærstående medregnes ikke ved realisasjon av gevinst eller ved utdeling av utbytte.

Begrepet nærstående i bestemmelsens fjerde ledd er svært omfattende, og kan nok for enkelte være vanskelig å se rekkevidden av.

For skattyter har unntaket i tredje ledd bokstav c den konsekvens, at man alltid må passe på å holde både seg selv og sine nærstående til sammen under ti prosents vilkåret, dersom man ønsker å oppnå fradrag for tap på slik eierandel.

Etter bokstav a regnes ”selskap mv. som skattyteren har en betydelig direkte eller indirekte eierinteresse i”, som nærstående til skattyteren. Begrepet betydelig eierinteresse er i 2.punktum i § 2-38 (4) definert som eie av minst ti prosent av kapitalen eller minst ti prosent av stemmene som kan avgis på generalforsamlingen. Dette er alternative vilkår, slik at bare ett av kravene trenger å være oppfylt for at betydelig eierinteresse skal foreligge, enten eierandel eller stemmeandel. Dersom skattyter er aksjonær i et selskap og enten kravet til eierandel eller stemmeandel er oppfylt, skal skattyter identifiseres med dette selskapet, jfr. § 2-38 (3)c.

Bokstav b snur på eierforholdet og medregner person eller selskap som har betydelig eierinteresse i skattyter, som nærstående. Det vil si at alle som har minst ti prosents eierandel eller minst ti prosents stemmeandel på generalforsamlingen i skattyterselskapet, regnes som selskapets nærstående. Her ser man både på personlige aksjonærer og selskapsaksjonærer.

---

⁸² Zimmer (red.), 2006, s. 355.

Bokstav c medregner som nærstående skattyter sine aksjonærers øvrige betydelige eierinteresser, det vil si selskap der aksjonæren eier minst ti prosent av stemmene eller innehar minst ti prosent av stemmene som kan avgis å generalforsamlingen. Det vil si at et selskap må snu seg å se på hvilke øvrige selskap selskapets aksjonærer har aksjeposter i for å kunne beregne egen skattemessig stilling. Dersom en aksjonær A eier ti prosent i selskap B, og i tillegg eier ti prosent i selskap C, så vil selskap B og C være nærstående etter reglene i § 2-38 (3) c, jfr. (4). Dermed skal selskap B og C sine eierandeler i selskap utenfor EØS identifiseres i forhold til tiprosentsvilkåret for tap i tredje ledd bokstav c.

Bokstav d regner som nærstående skattyters aksjonærers foreldre, søsken, barn, barnebarn, ektefelle, samboer, ektefelles foreldre og samboers foreldre, samt selskap mv. som disse har betydelig eierinteresse i. Et eksempel på det er dersom vi tenker oss skattyter som selskap A som eier to prosent av aksjene i selskap B hjemmehørende i land utenfor EØS. En av aksjonærene i selskap A, er personlig aksjonær D, som eier ti prosent av aksjene i selskap A. D sine foreldre eier ti prosent av aksjene i et selskap C, som igjen eier to prosent av aksjene i aksjene i selskap B. I tillegg er personlig aksjonær D gift, og ektefellens foreldre eier åtte prosent av aksjene i selskap B

Konsekvensen av dette, er at selskap A, selskap C og Ds svigerforeldre vil bli identifisert som nærstående, slik at selskap A ikke vil få fradrag for tap ved salg av aksjene i selskap B.

Til slutt er også selskap som nærstående etter bokstav d har en betydelig eierinteresse i omfattet etter fjerde ledds bokstav e. Bokstav d omfatter også slike selskap, jfr. ”selskap mv. som disse har betydelig eierinteresse i”, slik at bokstav e’s betydning ved siden av d er vanskelig å se. Det eneste må være at bokstav e også omfatte indirekte eierinteresse.⁸³ I tillegg omfattes dermed også selskap som nærstående som nevnt i bokstav d har betydelig eierinteresse i.

---

⁸³ Zimmer (red.) 2006, s. 359.

I tillegg skal regelen om nærstående i følge forarbeidene⁸⁴ suppleres med den ulovfestede gjennomskjæringsregelen, slik at selv om noen ikke regnes som nærstående etter § 2-38 (4) vil skattemyndighetene kunne nekte fradragsrett for tap etter § 2-38 (3) c. Man kan vanskelig forestille seg hvilken plass den ulovfestede gjennomskjæringsregelen kan få ved siden av disse oppregningene. Hvem som skal anses som nærstående er såpass spesifikt oppregnet at man vanskelig kan forestille seg utvidelse eller modifiseringer med bakgrunn i den ulovfestede gjennomskjæringsregel.⁸⁵

Til sammen fører bestemmelsen om nærstående til vanskelige og til dels uforutsigbare resultat. I eksemplet nevnt ovenfor vil det være nesten praktisk umulig for et selskap å forutsi sin egen skattemessige stilling, uten grundige undersøkelser.

I følge forarbeidene⁸⁶ skal vurderingen om noen skal anses som nærstående foretas på oppforelsestidspunktet. Dersom man skal ta forarbeidene på ordet her, vil det si at det kan ha stor betydning i hvilken rekkefølge man selger aksjer.⁸⁷

Unntaket for lavskattland i tredje ledds bokstav a går lengre enn unntaket i bokstav c, og loven må forstås slik at bokstav a går foran bokstav c. Det vil si at selv om skattyters eierandel og stemmeandel ikke på noe tidspunkt har oversteget ti prosent, vil han likevel ikke få fradrag for tap for selskapsandel i lavskattland utenfor EØS.

---

⁸⁴ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 72.

⁸⁵ Zimmer (red.) s. 359.

⁸⁶ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 72

⁸⁷ Zimmer (red.) s. 357.

3.1.3.3 Unntak for utbytte

Etter sktl. § 2-38 (3) d er det et unntak for utbytte utdelt fra selskap hjemmehørende i land utenfor EØS, til norsk selskapsaksjonær. Slikt utbytte er ikke omfattet av fritaksmetoden dersom skattyteren ikke sammenhengende i minst to år har eid minst ti prosent av kapitalen og har hatt minst ti prosent av stemmene som kan avgis på generalforsamlingen. Også her er det kumulative vilkår, slik som ved gevinst, og både kravet om eierandel og kravet til stemmeandel må være oppfylt. Det vil si at dersom skattyter eier minst ti prosent av kapitalen og har minst ti prosent av stemmene som kan avgis på generalforsamlingen, vil skattyter ved utdelinger av utbytte fra selskapet, få fritak for skatteplikt.

Toårsvilkåret i unntaket for utbytte er litt annerledes utformet. Her må andelen være i aksjonærens eie i en toårsperiode som omfatter to år, det vil si at dersom utbytte blir utbetalt til aksjonæren etter ett års eiertid, skal ikke aksjonæren svare skatt dersom han eier andelen i ett år til. Dersom han derimot selger andelen, eller reduserer sin eierandel til under ti prosent før de to årene er gått, vil skatteplikt inntreffe for utbyttet.⁸⁸ Dette forhindrer at kapital blir holdt igjen i selskapet, for at man skal avvente til toårsvilkåret er oppfylt.

Finansdepartementet⁸⁹ har gitt en nærmere beskrivelse av hva de legger i vilkåret om at skattyter har minst ti prosent av stemmene som kan avgis på generalforsamlingen i selskapet. Uttalelsen gjaldt et tilfelle der en norsk selskapsaksjonær eide alle aksjene i et selskap, og aksjene var delt opp i A- og B-aksjer. B-aksjene hadde ikke stemmerett på generalforsamlingen, og spørsmålet var om den norske selskapsaksjonæren måtte skatte på utbytte som var tilknyttet de stemmeløse B-aksjene. Finansdepartementet uttalte:

---

⁸⁸ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 71.

⁸⁹ Utv. 2006 s. 121

”Når skattyteren oppfyller vilkåret om 10 prosent kapitalandel og stemmerettsandel, vil samtlige av skattyterens eierandeler i det aktuelle selskapet være omfattet av fritaksmetoden, også de aksjene som det ikke er knyttet stemmerettsandel til.”

Dette tilfellet gjaldt utbytte, men det samme vil gjelde for tiprosentsvilkåret om stemmerett på generalforsamlingen, både for gevinst etter bokstav b og tap etter bokstav c.

3.1.3.4 Unntak for andeler i deltakerlignende selskap

Til slutt er det et unntak i § 2-38 (3)e, som ble innført samtidig som § 2-38 (2)b, som nevnt ovenfor. Dette unntaket går nærmere ut på at dersom et aksjeselskap er deltaker i et selskap som nevnt i § 10-40 (1) eller tilsvarende utenlands selskap og realiserer sin andel i det deltakerlignende selskapet, kan likevel en eventuell gevinst eller tap ikke være omfattet av fritaksmetoden etter tredje ledd bokstav e.

Unntaket går nærmere ut på dersom det deltakerlignende selskapet eier aksjer som faller inn under tredje ledd bokstav a-d, det vil si selskap i lavskattland eller porteføljeaksjer utenfor EØS, må ikke slike andeler overstige ti prosent av det deltakerlignende selskapets totale andel av aksjer. I så fall vil ikke selskapsaksjonær som eier andeler i det deltakerlignende selskapet, få fritak for slik inntekt som nevnt i § 2-38 (2)b, jfr. § 2-38 (3)e.

Som et eksempel kan man tenke seg at et deltakerlignende selskap eier aksjer i fire selskap, ett i USA og tre i Norge, der de norske selskapene utgjør 95 % og det amerikanske selskapet utgjør 5 % av den totale verdien av aksjer selskapet eier. En av deltakerne i det deltakerlignende selskapet, A AS, ønsker å selge sin andel i selskapet. Gevinst eller tap fra salget vil da bli omfattet av fritaksmetoden, og faller ikke inn under unntaket i tredje ledd bokstav e, og gir dermed fritak for skatt. Dersom det deltakerlignende selskapet kjøper seg opp i det amerikanske selskapet før A AS selger sin andel, slik at eierandelen blir 12 % av den totale verdien av aksjer, vil A AS ved salget av sin andel i det deltakerlignende selskapet måtte skatte av en eventuell gevinst og får fradrag for tap.

Aksjer som faller innenfor bestemmelsens tredje ledds a-d blir sett på under ett i dette unntaket, og må ikke overstige 10 prosent til sammen. Det vil si at dersom det deltakerlignende selskapets verdier av aksjer omfatter 3 prosent i et selskap i et lavskattland utenfor EØS, og 8 prosent i et selskap hjemmehørende utenfor EØS som oppfyller vilkårene i unntaket i tredje ledd bokstav b, vil de to postene til sammen utgjøre 11 prosent av selskapets totale verdier i aksjer, og gevinst eller tap ved salg av andel i det deltakerlignende selskapet er dermed ikke omfattet av fritaksmetoden. Verdivurderingen skal ifølge forarbeidene være markedsverdi på realisasjonstidspunktet.⁹⁰

Begrunnelsen for dette unntaket er ifølge departementet å sikre lik skattemessig behandling om et selskap eier aksjer direkte eller gjennom et deltakerlignende selskap.⁹¹ I motsatt fall kunne man tilpasset seg unntakene i § 2-38 (3) a-d ved å utøve eierskap gjennom et deltakerlignende selskap.

Dette unntaket kan lett føre til tilpasninger, ved at man alt ettersom realisasjonen av andelen i det deltakerlignende selskapet har utsikter til å gi gevinst eller tap, holder seg innenfor eller utenfor unntaket i § 2-38 (3)e. Et eksempel på det er dersom man forventer tap ved salg av andelen, kan man først selge en del av de øvrige aksjene som det deltakerlignende selskapet eier, slik at aksjeposten som omfatter aksjer etter tredje ledds a-d, overstiger 10 % av den totale andelen. Når man deretter selger andelen i det deltakerlignende selskapet, vil et eventuelt tap være fradragsberettiget.

---

⁹⁰ Ot.prp. nr. 92 (2004-05) s. 26.

⁹¹ Op.cit.

3.2 Utenlandsk selskap eier aksjer i norsk selskap

Der et utenlandsk selskap eier aksjer i et norsk selskap, er utgangspunktet at den utenlandske aksjonæren ikke har alminnelig skatteplikt i Norge, jfr. § 2-2.

For utenlandske aksjonærer som eier aksjer i norske selskap, skal det likevel svares kildeskatt til norske myndigheter av aksjeutbytte oppebåret i selskap hjemmehørende i Norge, jfr. § 2-3 (1)c jfr. § 10-13. Utenlandsk selskap som har filial i Norge, kan bli skattepliktig etter § 2-3 (1)b. Problemstillingen er her hvordan fritaksmetoden forholder seg til selskapsaksjonærer hjemmehørende i utlandet.

Hovedreglene finner vi i sktl. § 2-38 (1) i. Utenlandske selskap som "tilsvare" selskap i første ledd bokstav a-h er omfattet av fritaksmetoden, jfr. punkt 2.1.1. Det vil si at slike utenlandske selskap som får utbetalt utbytte fra norske selskap, ikke skal svare kildeskatt etter § 10-13.

Sktl. § 2-38 (5) oppstiller imidlertid et unntak fra denne hovedregelen. Der et utenlandsk selskap som er hjemmehørende i land utenfor EØS, eier aksjer i et norsk selskap, er det utenlandske selskapet likevel ikke fritatt for skatteplikt etter sktl. § 10-13.

Konklusjonen blir dermed at selskapsaksjonærer hjemmehørende i land innenfor EØS, ikke må svare kildeskatt av utbytte, mens selskapsaksjonærer hjemmehørende utenfor EØS, må fremdeles svare kildeskatt av utbytte etter § 10-13 jfr. §§ 2-38 (1)i og 2-38 (5).

Når det gjelder gevinst og tap ved salg av aksjer i norske selskap, har bestemmelsen mindre betydning. Kildeskatt svares nemlig kun av utbytte, og i utgangspunktet kan aksjonær hjemmehørende i utlandet, selge aksjer i norske selskap uten skatteplikt til Norge. Den eneste hjemmel for slik skatteplikt, er § 2-3 (3), men bestemmelsen gjelder bare personlig skattyter.⁹²

---

⁹² Zimmer (red.) s. 348.

Dersom selskapsaksjonær hjemmehørende i utlandet eier aksjer i det norske selskapet gjennom fast driftssted eller filial i Norge, kan bestemmelsen få større betydning. I så tilfellet kan nemlig den utenlandske aksjonæren bli skattepliktig for gevinst ved aksjesalg etter § 2-3 (1)b. Dersom selskapet hjemmehørende i utlandet har filial i Norge, vil § 2-38 (1)i gjøre slik gevinst skattefritt, og tap vil ikke være fradragsberettiget. Unntaket for land utenfor EØS i § 2-38 (5) gjør etter sin ordlyd, bare unntak for kildeskatt. Dermed vil også selskap hjemmehørende utenfor EØS, som har filial i Norge, få skattefritak etter § 2-38.

Unntaket i § 2-38 (5) er begrunnet i hensynet til å unngå uønskede tilpasninger. Dersom vi ikke hadde hatt en slik begrensning, kunne kapital strømmet gjennom norske selskap, med minimal skattebelastning. Et eksempel på det er dersom norsk selskap utbetalte utbytte til selskapsaksjonær hjemmehørende i land utenfor EØS. Dette selskapet kunne da utbetalt utbytte videre til personlig aksjonær, med lav eller minimal skattebelastning.

3.3 Fradragsrett for kostnader

Et viktig spørsmål under fritaksmetoden, er hvilken innvirkning reglene om skattefritak for selskapsaksjonærer har på skattyters fradragsrett for pådratte kostnader.

Etter hovedregelen i sktl. § 6-1 er det et vilkår for fradrag for kostnader, at kostnadene er tilknyttet skattepliktig inntekt. Etter denne bestemmelsen må man altså skille mellom kostnader med og uten tilknytning til skattepliktig inntekt, slik at bare kostnader som oppfyller tilknytningsvilkåret kan fradras. Typiske kostnader med tilknytning til skattepliktig inntekt er kostnader ved erverv av aksjer. Slike kostnader skal etter alminnelige skatterettslige regler aktiveres som en del av inngangsverdien og kommer dermed først til fradrag ved realisasjon.⁹³ Det vil si at dersom skattyter selger aksjer med gevinst, vil pådratte kostnader redusere den skattbare gevinsten, slik at skattebyrden dermed reduseres. Slik er det fremdeles for personlige aksjonærer, men når det gjelder

---

⁹³ Skattereform 2004-2006 s. 105.

selskapsaksjonærer er slik gevinst nå skattefri etter § 2-38, slik at vi skal se på hva som da skjer med kostnadene.

Tilknytningsvilkåret til skattepliktig inntekt er ikke oppfylt for kostnader som knytter seg til aksjeerhvervet, slik at selskapsaksjonær ikke vil få fradrag etter § 6-1. Når det gjelder fritaksmetoden oppstiller derimot § 6-24 et unntak fra tilknytningsvilkåret, ved at det ”gis fradrag for kostnad som pådras for å erverve inntekt som er fritatt for skatteplikt etter § 2-38”. Andre ledd av bestemmelse sier at det ikke gis fradrag for ervervs- og realisasjonskostnader. I følge forarbeidene⁹⁴ skal man etter § 6-24 først og andre ledd trekke skille etter det tradisjonelle skillet mellom aktiveringspliktige og direkte fradragsberettigede kostnader. Kostnader ved erverv av aksjer er aktiveringspliktige kostnader og faller inn under § 6-24 (2), slik at det ikke gis fradrag for disse kostnader.

I utgangspunktet var det slik at både kostnader i tilknytning til aksjen og kostnader ved erverv av aksjer ikke kunne fradras jfr. sktl. § 6-1. Spesialregelen i § 6-24 ble tilføyd ved lov av 9. desember 2005 nr. 113, blant annet fordi man ellers ville måtte skille mellom kostnader man hadde i egenskap av å være aksjeeier og andre kostnader. Særlig i større konsern ville det kunne medføre praktiske vanskeligheter å praktisere et slikt skille.

Vi har dermed tre kategorier kostnader. Kostnader til erverv av aksjer som ikke kan fradras etter § 6-24 (2), videre løpende kostnader som aksjonær som kan fradras etter § 6-24 (1), og til slutt andre kostnader, som for eksempel gjeldskostnader.

Eksempler på ervervs- og realisasjonskostnader er for det første det man betaler for selve aksjen. Videre omfattes også kostnader rundt handelen, så som meglerutgifter, kostnader ved due diligence, forhandlingskostnader og kontraktsutforming.

---

⁹⁴ Ot.prp. nr. 1 (2005-2006) s. 63-64.

Begrunnelsen for at kostnader til erverv av aksjer ikke er fradragsberettiget, er at de tradisjonelt sett er så nært knyttet til aksjeinvesteringen, at de anses som en del av kjøpesummen eller inngangsverdien.⁹⁵ En motsatt løsning ville kunne gitt et fradrag for tap ved salg av aksjene, mens det etter regelen i § 2-38 ikke er fradragsrett for tap.

Løpende kostnader man har som aksjonær er for eksempel kostnader til deltakelse på generalforsamling, administrasjonsutgifter og andre aksjeeierutgifter. Slike kostnader faller inn under unntaket i § 6-24 (1) som ”kostnader som pådras for å erverve inntekt som er fritatt for skatteplikt etter § 2-38”. Etter forarbeidene er det en forutsetning for fradragsrett at det er tilstrekkelig sammenheng mellom kostnad og inntekt etter det alminnelige vilkår i § 6-1.⁹⁶

Den siste gruppen kostnader er gjeldsrenter. Slike kostnader står i en særstilling, ved at de etter alminnelige skatteregler er fradragsberettiget uten at det stilles noe tilknytningsvilkår, slik som etter § 6-1. Slike kostnader er etter innføringen av fritaksmetoden fremdeles fradragsberettigede, jfr. sktl. § 6-40, også for selskapsaksjonærer. Gjeldsrenter omfatter ikke bare rene renter, men også gebyrer og provisjon som låntaker må betale til kreditor i forbindelse med låneopptaket.⁹⁷

Dersom et aksjeselskap tar opp lån for å finansiere oppkjøp av aksjer i et annet selskap, vil det si at de vil få fradrag for gjeldsrentene, men ikke må betale skatt av en eventuell gevinst. Kostnadene knytter seg dermed til skattefri inntekt, men er likevel fradragsberettiget.

Det ble ved lovforarbeidet vurdert om man skulle avskjære rett til fradrag for rentekostnader som hadde tilknytning til skattefri inntekt. Dette ville man ikke gjennomføre. Begrunnelsen som ble gitt er at skattereglene ellers ville favorisert

---

⁹⁵ Ot.prp. nr. 1 (2005-2006) s. 63.

⁹⁶ Ot.prp. nr. 1 (2005-2006) s. 63.

⁹⁷ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 63.

finansiering av det underliggende selskap med lånekapital fremfor selskap som skaffet seg egenkapital ved at et annet selskap benyttet lånte midler til oppkjøp.⁹⁸

Et eksempel for å illustrere forskjellen. Dersom man har et konsern med selskapene A og B, der B ønsker å utvide egenkapitalen. Dersom selskap B tar opp lån for å utvide egenkapitalen, og benytter de lånte midlene til videre drift av selskapet, vil selskapet få fradrag for renteutgifter i forbindelse med lånet. Dersom selskap A tar opp lån og benytter det til nytegning av aksjer i selskap B, vil jo også her selskap B få utvidet sin kapital. Dersom man skulle hatt tilknytningsvilkår også for rentekostnader ville ikke selskap A fått fradrag for renteutgifter. Slik situasjonen er nå, der § 6-40 ikke har et krav om tilknytning til skattepliktig inntekt, vil selskap A få fullt fradrag for rentekostnader, selv om lånet er benyttet til å skaffe seg skattefrie inntekter. Dersom selskap A senere selger sine aksjer i selskap B med gevinst, vil de dermed få fradrag for renteinntekter av låneopptaket etter § 6-40, og skattefrihet for gevinst etter § 2-38.

Videre er heller ikke sktl. § 6-40 gitt noen begrensninger mot rentekostnader på lån knyttet til inntekter fra utenlandske selskap. Departementet vurderte det slik at begrensninger mot rentefradrag for inntekter fra selskap hjemmehørende innenfor EØS, ville ha en tvilsom side mot EØS-avtalen. Det vil dermed si at dersom et selskap A tar opp lån for å finansiere oppkjøp i selskap C hjemmehørende innenfor EØS, vil selskap A få fullt fradrag for rentekostnadene, selv om inntekter fra selskap C vil være skattefrie etter § 2-38.

Fradragsretten for rentekostnader er dermed ganske vidtgående, men forutsetter at selskapsaksjonæren har andreinntekter enn inntekter som gir skattefritak etter § 2-38. Ellers vil det ikke være noen skatt å gi fradrag i.

Kostnader som er unntatt fradragsrett etter § 6-24 (2), det vil si ervervs- og realisasjonskostnader, vil være fradragsberettiget for skattesubjekt som ikke er kvalifisert

---

⁹⁸ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 64.

etter fritaksmetoden, det vil si personlig aksjonær, jfr. § 6-1. Det samme gjelder dersom kvalifiserende subjekt etter fritaksmetoden har slike kostnader i tilknytning til inntekt som ikke er kvalifisert etter fritaksmetoden, som for eksempel kostnader ved investeringer i selskap hjemmehørende i lavskattland utenfor EØS, jfr. § 2-38 (3)a.

4 Forholdet til NOKUS reglene

4.1 Problemstilling

NOKUS-reglene gir hjemmel for løpende beskatning av aksjonærer for investeringer foretatt i utlandet, mens fritaksmetoden gir hjemmel for fritak fra skatt på utbytte og gevinst av utenlandsinvesteringer. Reglene om NOKUS vil i visse tilfeller krysse bestemmelsen om fritaksmetoden, slik at det kan oppstå særlige spørsmål om forholdet mellom NOKUS og reglene om skattefritak etter fritaksmetoden. Jeg vil først redegjøre kort for reglene om NOKUS-beskatning, for deretter å se på forholdet mellom NOKUS og fritaksmetoden. Vilkåret om lavskattland vil bli grundigere behandlet, fordi det er et felles vilkår for de to regelsettene.

4.2 Redegjørelse for reglene om NOKUS-beskatning

Reglene om NOKUS finner vi i sktl. §§ 10-60 til 10-68. Disse reglene gjelder for norsk kontrollerte selskap som er hjemmehørende i lavskattland.

Første vilkår i sktl. § 10-60 er at det må foreligge norsk kontroll. Hva som anses som norsk kontroll er nærmere regulert i § 10-62. Vilkåret for at et selskap skal anses å være norsk kontrollert er at ”minst halvparten av selskapets eller innretningens andeler eller kapital direkte eller indirekte eies eller kontrolleres av norske skatteyttere”. Det kan være en skattyter som alene oppfyller vilkårene, eller flere norske skatteyttere som til sammen

kontrollerer eller eier minst 50 % av selskapet. I følge forarbeidene⁹⁹ er det ikke et vilkår at de norske eierne opptrer i fellesskap.

NOKUS-reglene gjelder for aksjeselskap og sammenslutning eller likestilt selskap, jfr. sktl. § 10-60 jfr. § 10-1. Etter denne bestemmelsen er likestilte selskap slike selskap som nevnt i sktl. § 2-2 (1) b-e, og slike selskap som nevnt i § 2-2 (1) f og g, dersom de passer. Etter § 10-60 gjelder reglene videre også selvstendig innretning eller formuesmasse hjemmehørende i lavskatteland.

Neste vilkår er at det norsk kontrollerte selskapet må være hjemmehørende i lavskattland. Hva som skal anses som lavskattland er definert i sktl. § 10-63. Som tidligere nevnt under punkt 3.1.2, er det sentrale at landets skattesats på alminnelig inntekt på selskapets eller innretningens samlede overskudd utgjør mindre enn to tredjedeler av den skatten selskapet ville blitt ilignet dersom selskapet var hjemmehørende i Norge.

Det sentrale spørsmålet er hvor lavt et lands skattesatser må være i forhold til norske, før det skal anses som lavskattland. Det skal altså foretas en sammenligning mellom to skattenivå, og det neste spørsmålet er dermed hva som skal legges til grunn ved sammenligningen.

Etter en naturlig språklig forståelse av ordlyden i § 10-63, skal man sammenligne den skatten det enkelte selskap blir ilignet i det land selskapet er hjemmehørende, med den skatten det samme selskapet ville blitt ilignet dersom selskapet var hjemmehørende i Norge. Etter forarbeidene er det ikke ment en så individuell analyse. Departementet uttalte i Ot.prp. nr 16 (1991-92) s. 79:

”Ved avgjørelsen av om dette kravet er oppfylt er det ikke den konkrete forskjell for et selskap i det enkelte inntektsår som er avgjørende. Det må i stedet foretas

---

⁹⁹ Ot.prp. nr 16 (1991-92) s. 76.

en mer generell sammenligning av forskjellen i nivået på den alminnelige inntektsskatt i Norge og i den annen stat for denne typen selskaper.”

Etter forarbeidene er det dermed en mer generell sammenligning av de effektive skattesatsene som skal foretas, men at man likevel skal se på hvilket skattenivå det er for den aktuelle type selskap i det aktuelle landet.

Nylig ble det avsagt en dom i Borgarting lagmannsrett,¹⁰⁰ der spørsmålet var om Chile var å anse som lavskattland etter § 10-63. Saken omhandlet et konsern med morselskap hjemmehørende i Norge, og to datterselskap hjemmehørende i Chile, som drev med fiskeforproduksjon og fiskeoppdrett. Lagmannsretten går grundig inn på hvordan analysen av forskjellen i skattenivå skal foretas og uttaler i den forbindelse:

”I likhet med tingretten legger lagmannsretten til grunn at det har de beste grunner for seg at det ved avgjørelsen av om forskjellskravet er oppfylt, foretas en generell sammenligning av forskjellen i nivået på den alminnelige inntektsskatt i Norge og Chile, men at vurderingen må tilpasses den aktuelle type selskap eller bransje”

I denne saken mente lagmannsretten dermed at man måtte se på hva som var det normale skattenivå for fiskeoppdrett og forproduksjon.

Deretter gikk lagmannsretten nærmere inn på hvilke elementer som skal tas i beregning når man ser på hvilket skattenivå det enkelte land har, og på om reglene om konsernbidrag generelt, og sktl. § 8-1 spesielt, skal tas med i sammenligningen. Lagmannsretten kom til at så lenge organisasjonsmåten fremstår som naturlig og i samsvar med det som ville vært naturlig i Norge, kan man ikke se bort fra konserntilhørighet. Dermed skulle man i

---

¹⁰⁰ LB-2005-76733.

sammenligningen av skattenivå, ta hensyn til at selskapet i Chile ville kommet under de gunstige skattereglene i § 8-1, dersom det var hjemmehørende i Norge.¹⁰¹

Spørsmålet om hvilket skattenivå man skal legge til grunn ved sammenligningen for å finne ut om et land skal anses som lavskattland, kommer spesielt på spissen i forhold til fritaksmetoden. Selskapsaksjonærer hjemmehørende i Norge har nemlig, dersom vilkårene i § 2-38 er oppfylt, en skattesats på 0 %. Det er da forutsatt at selskapsaksjonæren kun har aksjeinntekter som faller inn under fritaksmetoden. Man kan vanskelig få en skattesats som er lavere enn 0 %, slik at det blir et spørsmål om hvordan sammenligningen av skattenivå skal foregå.

Dersom man skal tolke ordlyden strengt, ”to tredjedeler av den skatten selskapet... ville ha blitt ilignet dersom den/det hadde vært hjemmehørende i Norge”, vil ingen land være lavskattland når det gjelder selskapsaksjonærer. I forarbeidene til fritaksmetoden¹⁰² er det imidlertid uttalt at det ved vurderingen av om et land er lavskattland, må fritaksmetoden sees på som et virkemiddel til å forebygge kjedebeskatning. Det vil si at når man skal finne den effektive beskatningen, kan man ikke bare se på at selskapsaksjonærens skattesats er 0 %, men man må se på det underliggende selskaps skattesats. Dette tolker jeg som at den skattesatsen man skal ta utgangspunkt i for selskap som ville vært omfattet av fritaksmetoden, dersom de var hjemmehørende i Norge, er selskapsbeskatningssatsen på 28 %.

Videre skal ikke sammenligningen foretas for enkeltår, men ved lovforarbeidet ble det uttalt at man måtte se på forholdet over noen år. I motsatt fall ville man kunne ende opp med enkelte selskap som vekselvis ble beskattet etter NOKUS-reglene.

Lavskattland-definisjonen har tidligere kun vært aktuell i forbindelse med NOKUS-beskatning. Etter innføringen av fritaksmetoden, og unntaket i § 2-38 (3)a for inntekter og

---

¹⁰¹ LB-2005-76733.

¹⁰² Ot.prp. nr. 1 (2004-5) s. 65.

tap på eierandel hjemmehørende i lavskattland, vil nå spørsmålet kunne komme opp mye oftere enn tidligere. NOKUS-ligning ble bare foretatt av Sentralskattekontoret for storbedrifter, mens innføringen av fritaksmetoden medfører at det enkelte ligningskontor må kunne ta standpunkt til om et land skal anses som lavskattland.¹⁰³ Definisjonen lavskattland fordrer en inngående analyse, og Departementet utarbeidet derfor en forskrift med en liste over land som skal anses som lavskattland og land som ikke skal anses som lavskattland. Disse listene skulle sikre en mer enhetlig og ressurseffektiv behandling av spørsmålet, med større forutsigbarhet for skattytere.¹⁰⁴

Dersom et selskap er hjemmehørende i et land som er inntatt på listen over lavskattland, er det ikke nødvendig å foreta en slik analyse som ovenfor, for å finne ut om landet er lavskattland. Listen er bindende både for unntaket i fritaksmetoden, jfr. § 2-38 (3)a, og for NOKUS-beskatning, med unntak av land som er en del av EØS, for slike land er listen kun bindende i forhold til NOKUS.¹⁰⁵

Der vilkårene i §§ 10-60 flg. er oppfylt vil en deltaker eller aksjonær bli løpende beskattet for sin andel av selskapets overskudd, uavhengig av utbytteutdelinger eller gevinst/tap ved salg av aksjer, jfr. § 10-61, jfr. § 10-65. Aksjonæren vil bli lignet etter en nettometode, jfr. § 10-65.¹⁰⁶ Beskatningen har en klar parallell til intern norsk deltakerligning, der heller ikke selskapene beskattes som selvstendige subjekt, men deltakerne blir beskattet for en andel av selskapets overskudd jfr. § 10-41.

---

¹⁰³ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 69.

¹⁰⁴ Zimmer (red.) 2006, s. 449.

¹⁰⁵ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 69.

¹⁰⁶ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 65.

4.3 Samspillet mellom NOKUS og fritaksmetoden

Spørsmålet er dermed hvordan NOKUS-reglene forholder seg til fritaksmetoden. Der selskapsaksjonær hjemmehørende i Norge eier femti prosent eller mer av aksjene i et selskap som er hjemmehørende i lavskattland, vil begge regelsettene kunne få anvendelse. For personlig aksjonær vil ikke fritaksmetoden komme til anvendelse, slik den samme problematikken ikke vil oppstå. NOKUS-reglene skiller ikke mellom lavskattland innenfor eller utenfor EØS, slik at i utgangspunktet gjelder reglene om NOKUS-beskatning også i lavskattland innenfor EØS. Fritaksmetoden begrenses overfor lavskattland utenfor EØS, men setter ingen begrensninger for lavskattland innenfor EØS. Dermed vil anvendelsesområdet for reglene overlappe når det gjelder selskap hjemmehørende i lavskattland innenfor EØS.

Beskatningen for de to regelsettene er helt ulike, NOKUS pålegger den norske aksjonæren løpende beskatning av selskapets overskudd, mens fritaksmetoden fritar aksjonæren for beskatning ved realisasjon eller utbytteutdelinger.

Lovteksten sier ikke noe om hvordan samhandlingen mellom de to regelsettene skal være. Lovteknisk er det heller ikke lett å forstå, reglene om fritaksmetoden står i lovens kapittel to om unntak fra skatteplikt, mens NOKUS-reglene står i kapittel ti om særregler for beskatning av selskap, selskapsdeltakere og samvirkeforetak. I utgangspunktet gjelder reglene i § 2-38 for alle de etterfølgende reglene om hva som er skattepliktig inntekt eller fradragsberettiget tap. Men reglene i § 2-38 gjelder for aksjeutbytte og gevinst og tap ved realisasjon, gjelder reglene om NOKUS løpende beskatning, og § 2-38 fritar ikke for slik løpende beskatning.¹⁰⁷

---

¹⁰⁷ Zimmer (red.), 2006, s. 351.

I forarbeidene¹⁰⁸ til de nye reglene om fritaksmetoden er det ikke sagt noe uttrykkelig om forholdet mellom fritaksmetoden og NOKUS-reglene, men det er uttalt at NOKUS-reglene innenfor sitt område vil forhindre at fritaksmetoden gir incentiver til grenseoverskridende tilpasninger.¹⁰⁹ I følge juridisk teori ved Frederik Zimmer¹¹⁰ er det ikke tvilsomt at NOKUS-reglene går foran så langt de rekker.

Neste problemstilling er da hva som blir konsekvensen av at NOKUS-reglene går foran fritaksmetoden på de punkter der regelsettene overlapper.

4.3.1 Lavskattland utenfor EØS

Dersom den norske selskapsaksjonæren eier andeler i et selskap hjemmehørende i lavskattland utenfor EØS, følger det av unntaket i § 2-38 (3)a at fritaksmetoden ikke kommer til anvendelse. Spørsmålet er hvilken pratisk betydning dette unntaket har ved siden av reglene om NOKUS.

Unntaket er uten betydning der vilkårene for NOKUS-beskatning er oppfylt, fordi det følger av reglene om NOKUS selv at utbytte og gevinst ved realisasjon er fritatt for skatteplikt, jfr. §§ 10-67 og 10-68. Det vil si der selskapsaksjonæren eier 50 % eller mer av selskapets andeler, eller har femti prosent eller mer av stemmene som kan avgis på generalforsamlingen, jfr. § 10-62. Dersom eierandelen til den norske selskapsaksjonæren er under femti prosent vil ikke vilkårene for løpende beskatning etter reglene om NOKUS være oppfylt, slik at unntaket fra fritaksmetoden vil ha praktisk betydning.

Der vilkårene for NOKUS-beskatning ikke er oppfylt, vil utbytte vil bli beskattet etter § 10-11, jfr. §§ 5-20 eller 5-30, mens gevinst ved realisasjon vil bli beskattet etter § 10-31 (1) og skattyter vil få fradrag for tap etter § 10-31 (2). For selskapsaksjonær er det ikke aktuelt

---

¹⁰⁸ Ot.prp. nr. 1 (2004-05).

¹⁰⁹ Ot.prp. nr. 1 (2004-05) s. 65.

¹¹⁰ Zimmer (red.), 2006, s. 352.

med fradrag for skjerming, som for personlig aksjonær, slik at skattyter vil være skattepliktig for hele beløpet. Unntaket gir likevel først hjemmel for skattlegging ved utdeling eller ved realisasjon, slik at skattyter kan få en betydelig skatteutsettelse, i forhold til NOKUS-beskatning, der skattyter vil bli løpende beskattet.

Videre har det betydning for beregningen av eventuelt gevinst eller tap, om eierandelen faller under NOKUS eller unntaket fra fritaksmetoden. Dersom selskapsaksjonæren blir beskattet etter reglene om NOKUS, vil aksjens inngangsverdi reguleres opp eller ned i samsvar med endringer i selskapets beskattede inntekt gjennom deltakerens eiertid, jfr. § 10-68. Det vil si at dersom den norske selskapsaksjonæren er blitt løpende skattlagt for en del av selskapets overskudd, som ikke senere er blitt delt ut fra selskapet, vil selskapsaksjonærens inngangsverdi reguleres opp. Noe slik regulering vil ikke skje dersom selskapsaksjonærens eierandel er under femti prosent, og selskapsaksjonæren ikke blir NOKUS-beskattet.

4.3.2 Lavskattland innenfor EØS

Fritaksmetoden gjelder i utgangspunktet etter § 2-38, uten begrensninger innenfor EØS, slik at den norske selskapsaksjonæren vil få fritak for skatt av utbytte og gevinst fra alle selskap hjemmehørende innenfor EØS, både lavskattland og høyskattland. Dette er som tidligere nevnt begrunnet i at reglene ikke skal komme i strid med EØS-reglene om fri flyt av kapital og fri etableringsrett, ved at reglene skal være tilsvarende i Norge og innenfor EØS.

NOKUS-reglene gjelder som tidligere nevnt også for lavskattland innenfor EØS, slik at der vilkårene er oppfylt, jfr. §§ 10-60 til 10-68, vil deltakerne bli løpende beskattet. Spørsmålet er dermed hvilken praktisk betydning fritaksmetoden har ved siden av NOKUS for lavskattland innenfor EØS.

Ved løpende NOKUS-beskatning følger det av NOKUS-reglene selv at beskatningen ved utdelinger fra selskapet skal begrenses til utdelinger som ligger utenfor den samlede inntekt

som er skattlagt etter § 10-65, jfr. § 10-67. Det vil si at så lenge aksjonæren blir løpende beskattet etter reglene om NOKUS, og utdelingene av utbytte fra selskapet til aksjonæren ligger innenfor den samlede inntekten som allerede er beskattet etter § 10-65, vil ikke fritaksmetoden ha noen praktisk betydning.

Det reglene om NOKUS ikke regulerer, er dersom selskapet som er hjemmehørende i lavskattland innenfor EØS deler ut utbytte til aksjonæren utover den allerede skattlagte kapitalen etter § 10-65. Slik utbytteutdeling kan da kvalifisere for skattefritak etter fritaksmetoden, dersom vilkårene er oppfylt. Skattyter vil da få fritak fra beskatning av det overskytende, slik at dette vil være den praktiske betydningen av fritaksmetoden, der NOKUS kommer til anvendelse.

Dersom Norge har skatteavtaler med et land, er reglene om NOKUS begrenset til selskap der inntektene hovedsakelig er av passiv karakter, jfr. § 10-64. Slike skatteavtaler har Norge med samtlige land innenfor EØS, unntatt Liechtenstein.

I forhold til fritaksmetoden har dette den konsekvens at fritaksmetoden får tilsvarende utvidet anvendelsesområde. Det vil dermed si at dersom den norske selskapsaksjonæren eier 60 % av eierandelene i et selskap hjemmehørende i et lavskattland innenfor EØS, og det aktuelle selskapet ikke har inntekter hovedsakelig av passiv karakter, vil ikke NOKUS-reglene komme til anvendelse. Skattyter vil dermed ikke bli løpende beskattet for selskapets overskudd etter § 10-65. Fritaksmetoden får dermed en praktisk betydning ved at skattyter heller ikke vil bli skattlagt ved realisasjon eller utdelinger fra selskapet, jfr. § 2-38.

NOKUS-beskatning er etter dette kun aktuelt for selskapsaksjonær som er deltaker i et selskap hjemmehørende i lavskattland innenfor EØS, der minst halvparten av selskapets andeler kontrolleres av norske deltakere, og selskapet hovedsakelig har inntekter av passiv karakter.

Dette medfører at disse selskapsaksjonærene vil få en høyere skattebelastning, enn selskapsaksjonærer som ikke blir løpende beskattet gjennom NOKUS. Dersom man investerer i selskap som ikke faller i denne gruppen, vil det nemlig ikke være hjemmel for løpende beskatning i Norge, og fritaksmetoden vil fritas for skatt på utbytte og gevinst og tap ved realisasjon.

Det er derfor et spørsmål om reglene om NOKUS må begrenses innenfor EØS, slik at skattebelastningen dersom selskapsaksjonær hjemmehørende i Norge investerer i et selskap i et lavskattland innenfor EØS, tilsvarer skattebelastningen som om investeringen var gjort i Norge. Dersom reglene om NOKUS blir begrenset, vil fritaksmetoden få tilsvarende utvidet anvendelsesområde. Begrunnelsen for eventuelt å begrense NOKUS-reglene innenfor EØS, er at reglene fører til forskjellsbehandling, mellom selskap som blir løpende beskattet og selskap som ikke blir det.

Her kommer den nylig avsatte dommen fra EF-domstolen i saken Cadbury Schweppes¹¹¹ inn. Dommen omhandler Englands CFC-regler¹¹², som på lignende måte som NOKUS-reglene påla et finansieringsselskap hjemmehørende i Irland løpende beskatning i England. Selskapet var en del av et konsern, der morselskapet var hjemmehørende i England. Spørsmålet i dommen var om slik løpende beskatning var i strid med EU-reglene om retten til fri etableringsrett og fri flyt av kapital. Det første spørsmålet retten tok stilling til, var om etablering av et datterselskap i land med lav beskatning, med det formål å få en fordel av lav beskatning, var et misbruk av retten til fri etablering. Dette svarte domstolen nei til. Neste spørsmål var om bestemmelsene om retten til fri etablering og fri flyt av kapital var til hinder for bruk av CFC-regler.

Domstolen kom til at om CFC regler skal være tillatte, må de være begrunnet i tvingende allmenne hensyn, og reglene må være egnet til å sikre sitt formål, og ikke gå utover hva som er nødvendig. Videre kom domstolen til at dersom man skal kunne fravike retten til fri

---

¹¹¹ EF-domstolens sak C-196/04.

¹¹² Controlled foreign companies.

etablering ved hjelp av nasjonale regler som, CFC eller NOKUS, må reglene sikte seg mot kun rent kunstige arrangementer, der det eneste formål er å unndra seg nasjonal skatt.

Som en konsekvens av det mente domstolen at dersom CFC-reglene skal være i overensstemmelse med fellesskapsretten, må det være et vilkår at CFC-beskatning skal være utelukket når CFC-selskapet er en økonomisk realitet, selv om det er opprettet av skattemessige grunner.

Domstolen kom til at de engelske CFC-reglene var egnet til å oppnå sitt formål, men at det irske datterselskapet var en økonomisk realitet, og at det engelske morselskapet derfor ikke kunne bli beskattet for overskuddet i det irske datterselskapet.

4.3.3 Dommens betydning for NOKUS-reglene og fritaksmetoden

Selv om de britiske CFC-reglene ikke er identiske med de norske NOKUS-reglene, er virkeområdet og formålet langt på vei sammenfallende. Dermed vil denne dommen også ha stor betydning for spørsmålet om de norske NOKUS-reglenes anvendelsesområde innenfor EØS.¹¹³ Det er dermed et spørsmål om denne dommen vil tvinge norske myndigheter til å sette liknende begrensninger for NOKUS-reglene innenfor EØS.

I forhold til fritaksmetoden vil denne dommen ha som konsekvens at NOKUS-beskatning må begrenses på tilsvarende måte som i dommen, og at fritaksmetoden vil få utvidet anvendelsesområde.

Problemstillingen kan også øke i omfang, ved at stadig nye land blir tatt med i EU. Dette er land som kan forventes å ville forsøke å trekke til seg utenlandske selskap, for å styrke landets økonomi. Et virkemiddel for å trekke til seg utenlandske selskap er som kjent å senke skattesatsene, slik at det er skattemessig attraktivt å etablere selskap i landet. Etter dommen i Cadbury Schweppes-saken, vil det etter min mening bli enklere for norske

---

¹¹³ Bahr, 2006.

selskapsaksjonærer å stifte såkalte finansieringsselskap i lavskattland innenfor EØS, og komme utenom NOKUS-beskatning. De vil dermed ikke bli løpende beskattet, og etter sktl. § 2-38 vil de heller ikke bli beskattet for utbytte eller gevinst ved salg av andeler.

5 Konklusjon

5.1 Oppsummering

I denne fremstillingen har vi sett at dersom vilkårene i § 2-38 er oppfylt, vil selskapsaksjonær oppnå skattefritak for aksjeinntekter. Skattefritaket gjelder for selskapsaksjonærer, mest praktisk er aksjeselskap og allmennaksjeselskap. Utgangspunktet er at fritaksmetoden skal gjelde også for utenlandsinvesteringer.

Selskap som er omfattet vil få skattefritak for gevinst ved realisasjon og utbytteutdelinger, og til gjengjeld er ikke tap ved realisasjon fradragsberettiget.

Det er oppstilt flere begrensninger i hvilke inntekter som kan fritas for skatt, viktigst av dem er aksjeinntekter som stammer fra selskap hjemmehørende i lavskattland, og inntekter og tap fra porteføljeaksjer utenfor EØS.

Når det gjelder fritaksmetoden anvendelse innenfor EØS, har vi sett at den mest sannsynlig vil få utvidet anvendelsesområde for lavskattland. Slik reglene er nå, gjelder NOKUS her, men etter dommen i Cadbury Schweppes saken, er sannsynligheten stor for at myndighetene må begrense anvendelsen av NOKUS-beskatning innenfor EØS, og at dermed fritaksmetoden vil få utvidet anvendelsesområde.

5.2 Virkning av de nye reglene/ problemer

Valg av organisasjonsform kan få større betydning under de nye reglene enn før. Dersom man ønsker å benytte selskapsoverskudd til reinvesteringer, vil det være klart gunstigst skattemessig å eie aksjer gjennom et investeringsselskap i forhold til å eie aksjene personlig. Dersom man ikke ønsker å reinvestere overskudd, er det ikke noe poeng i å eie aksjene gjennom et aksjeselskap.¹¹⁴ Dette fører til at det ikke vil være nøytralitet med hensyn til investeringsobjekt.

På grunn av de gunstige overgangsreglene, har de rikeste tatt ut utbytte av selskapene for igjen å skyte det inn som innskutt kapital. Dermed kan de ta ut innskutt kapital av selskapet, istedenfor å ta ut utbytte som personlig aksjonær, og det vil dermed være fritatt for skatt jfr. sktl. § 10-42 (2).

Et av formålene med den nye skattereformen, var å redusere forskjellen i skattsatser for kapitalbeskatning. Det er etter innføringen av fritaksmetoden større spenn i skattesatsene enn før, fra null prosent for selskapsaksjonærer til over femti prosent for vanlige lønnstakere med maksimal toppskatt. Større forskjeller fører også til at flere vil forsøke å tilpasse seg skattereglene for å senke sitt eget skattenivå.

Et av de forholdene som er positive med fritaksmetoden, er at den sannsynligvis vil motivere flere utenlandske selskap til å investere i norske selskap. Særlig gjelder dette selskap hjemmehørende i EØS; som etter fritaksmetoden, er i en like skattemessig gunstig posisjon som norske selskapsaksjonærer.

---

¹¹⁴ Ravnaas (red.), Skattereform 2004-2006.

5.3 Fritaksmetoden de lege ferenda

Et viktig spørsmål er hva som vil skje videre med fritaksmetoden og hvordan reglene bør være de lege ferenda.

Departementet har lagt veldig stor vekt på hensynet til kapitalmobilitet, og å unngå kjedebeskatning, kanskje for stor vekt. Et eksempel på det er at det for investeringer innenlands og innenfor EØS ikke er oppstilt noen slags begrensninger i forhold til skattefritak for selskapsaksjonærer. Dette kan føre til atskillig skatteplanlegging, ved at aksjespekulasjon blir foretatt gjennom investeringsselskaper.¹¹⁵

Når det gjelder hensynet til å unngå kjedebeskatning, vil det som tidligere nevnt ikke være like godt begrunnet der en realisasjonsgevinst er et utslag av forventede fremtidige verdiøkninger i selskapet.

Et alternativ til totalt skattefritak for selskapsaksjonærer på aksjeinntekter, er å begrense skattefritaket mot porteføljeaksjer. De fleste andre land som har innført fritaksmetoden, har begrensninger for porteføljeaksjer. For eksempel så kunne man satt noe av den samme begrensningen som nå er for porteføljeaksjer utenfor EØS, med krav om eierandel, stemmeandel og eiertid. Dermed ville fritaksmetoden fått sitt virkeområde hovedsakelig for investeringer der aksjonæren har til hensikt å utøve aktivt eierskap.

---

¹¹⁵ Zimmer, 2006, s. 348.

6 Registre

Lover

- 1985 Lov om ansvarlige selskaper og kommandittselskaper (Selskapsloven) av 21. juni 1985 nr. 83.
- 1997 Lov om aksjeselskaper (Aksjeloven) av 13. juni 1997 nr. 44.
- 1997 Lov om allmennaksjeselskap (Allmennaksjeloven) av 13. juni 1997 nr. 45.
- 1999 Lov om skatt av formue og inntekt (Skatteloven) av 26.mars 1999 nr. 14

Annet regelverk

- 2003 Stortingets skattevedtak for 2003

Forarbeider

- Ot.prp. nr. 35 (1990-91) Skattereformen 1992
- Ot.prp. nr. 1 (2004-05) Skatte- og avgiftsopplegget 2005 - lovendringer – pkt. 5 og 6.
- Ot.prp. nr. 92 (2004-05) Om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen – pkt. 1.
- Ot.prp. nr. 1 (2005-06) Skatte- og avgiftsopplegget 2006 - lovendringer – pkt. 15.
- Ot.prp. nr. 16 (1991-92) Oppfølging av skattereformen 1992

- NOU 2005 Uttakstutvalget Skattlegging av personlig næringsdrivende ved utdeling

Avgjørelser

HR-2005-00181-A, Rt 2005 s. 86, Fjeld

LB-2005-76733

Sag C-196/04 Cadbury Schweppes mod Commissioners of Innland Revenue.

Litteratur

Bedrift, selskap og skatt. Inntektsbeskatning av næringsdrivende, selskaper og selskapsdeltakere, Frederik Zimmer (red), 4.utg. Oslo 2006

Bedriftsbeskatning i praksis. Sentralskattekontoret for storbedrifter, Almvik, Fred-Ove og Vegard Kristiansen, 3.utgave, Moss 2006, Fagbokforlaget.

Bedriftsskatterett. Skaar, Arvid Aage og Tor S. Kildal. 10.utg. Oslo 2005. Gyldendal Norsk Forlag AS.

Gjems-Onstad, Ole(2003): *Norsk bedriftsskatterett*, Oslo: forlag 6.utgave.

Skattereform 2004-2006, Beskatning av aksjeselskap og selskapsdeltakere, Ernst Ravnaas (red.), Oslo: J.W. Cappelens Forlag, 2005

Zimmer, Frederik (2001): *Lærebok i skatterett*, Oslo: Universitetsforlaget, 4.utgave

Zimmer, Frederik (2005): *Lærebok i skatterett*, Oslo: Universitetsforlaget, 5.utgave

Lignings-ABC for 2005

BAHR 2006, BAHN nyhetsbrev skatt, Dom i Cadbury Schweppes saken – Spikeren i kisten for NOKUS-reglene innenfor EØS. <http://www.ba-hr.no/binary?id=84862> [Sitert 25. november 2006].

Uttalelser i Ligningsutvalget

Utv. 2003 s. 796

Utv. 2004 s. 232

Utv. 2006 s. 485

Utv. 2006 s. 121

<http://www.uio.no/studier/emner/jus/jus/VALSPE10/>